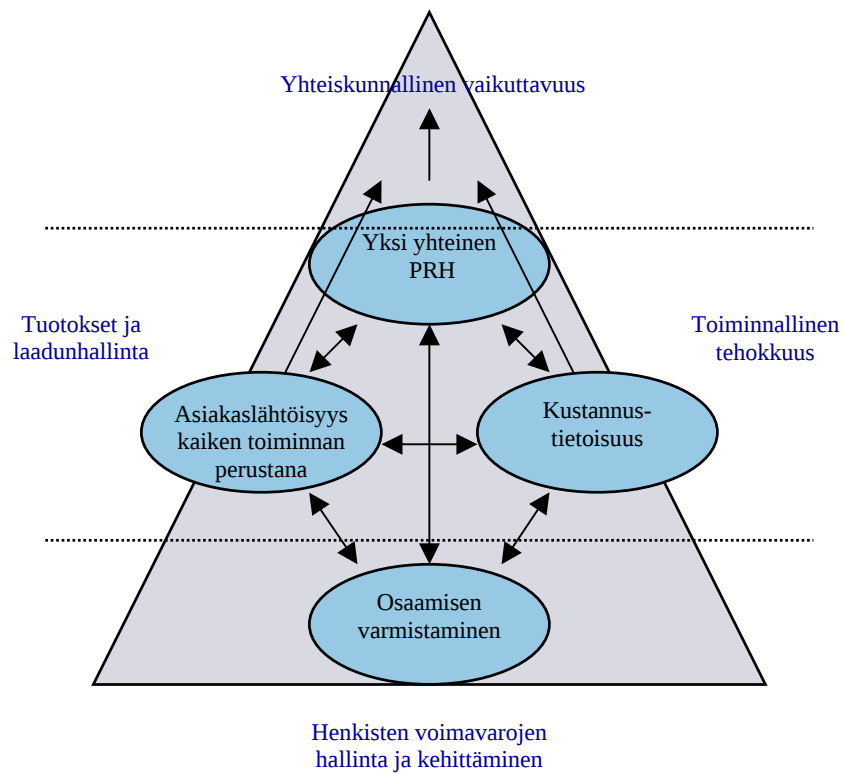

PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUS

TOIMINTA- JA TALOUS- SUUNNITELMA VUOSILLE 2008–2011

Diaarinumero: 283/20/06

Helsinki
13.9.2006

PRH:n johtokunta hyväksynyt 13.9.2006

SISÄLLYSLUETTELO

1. Tiivistelmä	3
2. Yleistä	4
2.1. Toiminta-ajatus	4
2.2. Arvot	4
2.3. Visio	5
2.4. Strategiakytkennät	5
3. Toimintaympäristön muutokset	9
3.1. Globalisaatio ja PRH:n toimintaympäristö	9
3.2. Toimintaympäristö yritys- ja yhteisöasioiden alueella	11
3.3. Toimintaympäristö yhdistysasioiden alueella	12
3.4. Toimintaympäristö patenttiasioiden ja hyödyllisyysmalliasioiden alueella	13
3.5. Toimintaympäristö tavaramerkkiasioiden ja mallioikeuksien alueella	15
4. Toimintalinjaukset ja tulostavoitteet	18
4.1. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus	18
4.2. Toiminnallinen tuloksellisuus ja organisaatio	19
4.3. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	23
4.4. Mittarit ja numeeriset tavoitteet	24
4.5. Resurssissuunnitelmat 2008-2011	27

LIITTEET

LIITE 1:	Arviot tuloista ja menoista
LIITE 2:	Arviot tuotoista ja kustannuksista
LIITE 3:	Tulosbudjettilaskelmat
LIITE 4:	Tietojärjestelmätiedot Novus-hankkeesta

1. Tiivistelmä

Talouden globalisoituessa valtiot joutuvat kilpailemaan yhä tiiviimmin liiketoiminta- ja innovaatioympäristöillä. Euroopan mailla on edessään entistä suurempi erikoistumisen ja kustannustehokkuuden haaste. Monimutkaistuvilla, sähköistä infrastruktuuria hyödyntävillä markkinoilla innovaatiotoiminta vaatii aiempaa enemmän osaamista. Aineeton pääoma näyttelee yhä tärkeämpää osaa yritysten kilpailukeinona. Se tarvitsee tuekseen selkeän, ennakoivan ja kansainvälisesti kilpailukykyisellä tavalla toteutetun immateriaalioikeuksien säätelyn. Strategiayhteistyössä sidosryhmien ja alan toimijoiden kanssa PRH painottaa tavoitteiden samansuuntaisuutta vakaan innovaatioympäristön ja yritysten avoimen toimintaympäristön edistämiseksi.

Globalisaatiokehityksen rinnalla immateriaalioikeuksien ylikansalliset mekanismit valtaavat alaa. PRH:n oikeus toimia kansainvälisenä tutkivana patenttiviranomaisena (PCT-viranomaisena) parantaa maamme teollisuuden ja keksijöiden asemaa patenttijärjestelmien hyödyntämisessä. Saavutus on turvattava EU:n komission kaavaileman yhteisöpatentin mahdollisen toteutumisen tilanteessakin. Myös tavaramerkkiasioissa ja malliasioissa on tärkeätä vähintään säilyttää tutkivan viranomaisen osaamistaso, vaikka EU:n järjestelmät vähentävätkin kansallisia rekisteröintejä, joiden hyödyntämistä on pyrittävä lisäämään esimerkiksi kotimarkkinoilla toimivien pk-yritysten piirissä.

Yritystoiminnan sääntely harmonisoituu ja varautuu ottamaan huomioon kansalliset rajat ylittävän liiketoiminnan tarpeet. Yritys- ja yhteisöasioissa sähköisten palveluiden osuus kasvaa ratkaisevasti. Rutiinitehtäviä poistuu ja henkilöstö vähenee merkittävästi. Se lisää asiantuntijatyön tarvetta. Yhdistysasioissa kehitys on samansuuntainen

PRH:n alaan kuuluvien asioiden merkitys kasvaa asiakkaiden toimintaympäristössä. PRH:n yhteiskunnallinen vaikuttavuus syntyy keskeisesti asiakasvaikuttavuuden kautta. Nykytilanteessa kaikki toimet, joita PRH tekee asiakkaidensa eduksi palveluita tehostamalla ja sidosryhmäyhteistyötä kehittämällä, lisäävät viraston vaikuttavuutta. On tärkeää, että mahdollisimman monet potentiaaliset asiakkaat saadaan PRH:n palveluiden käyttäjiksi.

Valtiotyönantajan suurimpia haasteita 2010-luvun alkupuolella on väestörakenteen ikääntyminen ja julkista sektoria uhkaava työvoimapula. PRH varautuu tilanteeseen vähentämällä henkilöstöä 49 htv:lla vuoden 2011 loppuun mennessä ja nostamalla vastaavasti työn tuottavuutta keskimäärin 2 %/vuosi.

Toiminnallinen tuloksellisuus edellyttää PRH:lta kustannustehokkuutta ja kilpailu asiakkaista laatua. Osaamista on pystyttävä kehittämään henkilöstön määrää vähetessä ja tehtävien vaativuuden kasvaessa. Läpimurto PRH:n sähköisen asioinnin kehityksessä ajoittuu suunnitelmakauden loppupuolelle.

PRH:n eri palveluiden kysyntä kasvaa jonkin verran suunnitelmakaudella. Käsittelyajat lyhenevät, kun tuottavuutta voidaan edelleen parantaa. PRH:n talous saadaan pysymään suunnitelmakaudella tasapainossa.

2. Yleistä

1.1. Toiminta-ajatus

Teollisoikeuksien ja yritys- ja yhteisötoiminnan asiantuntijaorganisaationa PRH edistää ja kehittää yrittäjyyttä, innovatiivisuutta ja yhteisöllistä toimintaa Suomessa ja kansainvälisesti.

PRH vaalii henkistä pääomaa ja tukee teknistä ja taloudellista kehitystä varmistamalla sen, että

- yritykset, yhdistykset ja säätiöt voivat toimia oikeudellisesti maassamme,
- keksijät, tutkijat, tuotekehittäjät, valmistajat ja markkinoijat voivat saada patentin, tavaramerkin, mallioikeuden tai muun teollisoikeudellisen suojan,
- suomalaisten edut turvataan kansainvälisesti.

PRHtieto ja neuvonta on luotettavaa ja nopeasti saatavissa.

2.2. Arvot

Palvelu

Asiakaslähtöinen toimintamme tuottaa sidosryhmiemme toiminnalle lisäarvoa sekä kansallisesti että kansainvälisesti. Palvelumme ja neuvontamme on luotettavaa, monipuolista ja helposti saatavilla.

Tuloksellisuus

Toimintamme perustuu sovittuihin tulostavoitteisiin, joilla tuotamme korkealaatuiset palvelut tehokkaasti ja edullisesti. Henkilöstö on sitoutunut toiminnan päämääriin.

Vaikuttavuus ja hyvinvointi

Edistämme innovatiivisuutta, yrittäjyyttä ja yhteisötoimintaa. Panostamme yhdessä työssä jaksamiseen ja työhyvinvointiin.

Yhteistyö

Toimimme avoimessa ja aktiivisessa vuorovaikutuksessa asiakkaiden ja muiden sidosryhmien kanssa. Viraston sisäinen toiminta perustuu henkilöstön avoimeen yhteistyöhön. Kunnioitamme tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja toistemme työtä.

Vastuullisuus

Asiakkaat voivat luottaa toimintamme tasapuolisuuteen ja oikeusvarmuuteen. Toimintamme on puolueetonta ja riippumatonta. Olemme lahjomattomia ja oikeudenmukaisia.

Kehittyminen

Arvostamme osaamista, jota tuetaan jatkuvalla koulutuksella ja ammattitaidon kehittämisellä. Asiantuntijoina kehitämme toimintaamme ja palvelujamme kansallisessa ja kansainvälisessä toimintaympäristössä.

2.3. Visio

Luovuus, osaaminen, yrittäjäyys ja yhteistoiminta ovat asiakkaittemme menestystekijöitä ja maamme teknisen, taloudellisen ja henkisen kehityksen ja hyvinvoinnin perusta.

Asiakkaamme luottavat palvelumme oikeusvarmuuteen, yhdenvertaisuuteen ja kansainvälisesti kilpailukykyiseen laatuun ja pystyvät toimimaan PRH:n kautta täysipainoisesti myös kansainvälisessä innovaatiojärjestelmässä ja yritystoiminnassa.

Palvelumme on nopeaa, joustavaa ja helposti käytettävissä PRH-Innotalossa, alueellisissa palvelupisteissä ja tietoverkoissa.

Olemme Suomen osaavin ja ystävällisin henkilökunta. Kunnioitamme toisiamme, olemme avoimia ja uudistumme jatkuvasti.

2.4. Strategiakytkennät

PRH:n TTS:ssa otetaan huomioon valtionhallinnon strategialinjaukset, joita on esitetty ennen muuta hallitusohjelmassa ja siihen liittyvissä hankkeissa sekä KTM:n hallinnonalan strategia. Myös keskeisten muiden sidosryhmien strategiat ovat merkittäviä tässä yhteydessä. Erityisellä sijalla sidosryhmien joukossa ovat ylikansalliset teollisoikeudelliset instituutiot, joiden toimintaan ja tavoitteisiin Suomi jäsenmaana voi myös osaltaan vaikuttaa.

Lukuisat hallitusohjelman tavoitteet liittyvät PRH:n toimintaan. Niitä ovat muun muassa osaaminen ja yrittäjäyys kasvun edellytyksenä, tutkimus ja tuotekehitys, yrittäjyyden politiikkaohjelma ja yhteistyö alueella toimivien innovaatio-organisaatioiden kuten TE-keskusten kanssa. Edelleen ohjelmaan sisältyy keksintöjen suojaamisen parantaminen selkeyttämällä lainsäädäntöä yliopisto-, korkeakoulu- ja työsuhdekeksintöjen omistusoikeutta sekä yritysten ja yliopistojen yhteistyö innovaatioiden ja tuotekehityksen alueella. Kansalaisyhteiskunnan kehittyminen vapaan kansalaistoiminnan esteitä poistamalla on niin ikään tavoitteena. Tärkeä tavoite myös PRH:lle ovat toimenpiteet sähköisten palveluiden vauhdittamiseksi.

Hallituksen yrittäjyyden politiikkaohjelman yhtenä tavoitteena on kehittää yrityspalveluja, kuten neuvontapalveluja, ja luoda uusia verkostoitumiseen perustuvia toimintamalleja. PRH:n osallistuminen YritysSuomi-konseptin kehittämiseen lisääntyy samoin kuin yhteistyö TE-keskusten, uusyrityskeskusten, kauppakamarien ja maistraattien kanssa. Se kuten

muukin viranomaisyhteistyö vähentää yritystoiminnan hallinnollisia esteitä ja edistää ns. yhden luukun periaatetta.

PRH on erikseen ottanut kantaa hallituksen alueellistamissuunnitelmiin. Lähtökohtana on, että PRH on jo nyt alueellistanut toimintansa kaikkialle Suomeen ja että nykyiset toiminnot säilyvät.

Valtionhallinnon tietohallintoa uudistetaan suunnitelmakaudella. Valtion it-strategiassa on tavoitteena kehittää yhteisiä ratkaisuja palveluiden rakentamiseen.

Tulosohjauksen myötä hajaantumaaan päässyt tietohallinto halutaan valtiokonsernin tasolla parempaan hallintaan. Valtiotason kehittämislinjaukset ja – yhteistyö tulee ottaa entistä enemmän huomioon sähköisen asioinnin lisääntyessä hallinnon toiminnoissa. Yhtenä esimerkkinä ohjauksen kehittämisestä ovat kaavailut muodostaa yhteinen valtiotason hankesalkku viranomaisten suurimmista tietojärjestelmähankkeista.

Myös valtion taloushallintoa ja henkilöstöhallintoa kehitetään sähköistämällä toimintoja ja keskittämällä palveluja.

Ministeriöiden vastuu ja ohjaus hallinnonalojensa virastojen ja laitosten tietojärjestelmäinvestointien suhteen lisääntyvät. Esimerkkinä tällä hetkellä on VM:n ja KTM:n yritys- ja yhteisölinjan tietojärjestelmä uudistukseen kohdentama seuranta, joka liittyy myös hankkeen saamaan tuottavuusrahoitukseen. Valtionhallinnon it-strategia merkitsee lisääntyvää yhteistyötä PRH:n ja KTM:n välillä tietohallintoasioissa myös strategisella tasolla. Kansainvälinen yhteistyö it-asioissa lisääntyy, ja tällöin voidaan hyödyntää ylikansallisten toimijoiden järjestelmäkehitystä, kuten PRH on tehnyt patenttiasioissa Euroopan patenttiorganisaation ja eräiden kansallisten virastojen kanssa.

Valtion tuottavuusohjelma edellyttää hallinnon prosessien monipuolista uudistamista ja etenkin henkilöstöpolitiikan tehostamista. Tuottavuusohjelman pohjalla on hallituksen 11.3.2005 antama kehyspäätös, jossa se asetti tavoitteeksi valtion tuottavuuden ja tehokkuuden lisäämisen siten, että seuraavan vaalikauden loppuun mennessä keskimäärin puolet valtion henkilöstön poistuman johdosta vapautuvista työpaikoista täytetään. Tämä merkitsee koko kaudella keskimäärin runsaan 2 prosentin vuosittaista henkilöstömäärän vähennystä ja vastaavaa tuottavuuden nousua. PRH:n henkilöstösuunnitelmat täyttävät määrällisesti ohjelman tavoitteet, joiden toteutumiseen koko valtiosektorilla näyttää liittyvän paljon epävarmuutta. Ohjelman mukaisesti PRH vähentää henkilöstöä 49 htv:lla vuoden 2011 loppuun mennessä.

PRH:n toiminta-ajatukseen sisältyy teknisen ja taloudellisen kehityksen edistäminen ja henkisen pääoman vaaliminen. Merkittävin osa valtiovallan keinoista edistää elinkeinoja ja teknistä kehitystä on KTM:n hallinnonalan vastuulla.

Kansantaloutemme kehitys riippuu yhä keskeisemmin yrittäjyysaktiviteetin kasvusta ja innovaatioympäristön kehittämisestä entistä tehokkaammaksi. Toimiva ja tehokas innovaatioympäristö varmistaa, että Suomi pysyy kansainvälisesti kilpailukykyisenä. Kysymys ei silloin ole vain panostamisesta tutkimukseen ja tuotekehitykseen, vaan myös kehitysinvestointien tulosten sekä keksinnöistä saatavien hyötyjen suojaamisesta niin kotimaisilla kuin globaaleilla markkinoilla.

Selkeä, ennakoiva, kansainvälisesti kilpailukykyinen ja tehokkaasti täytäntöön pantu immateriaalioikeuksien säätely on keskeisiä haasteita tehokkaan innovaatioympäristön luomisessa.

Tämä on tärkeää, koska yrityksille luo yhä enenevästi kilpailuetua aineeton pääoma, joka koostuu työntekijöiden kyvyistä, yrityksessä olevasta tiedosta, yrityskuvasta ja immateriaalioikeuksista sekä asiakas- ja yhteistyösuhteista. Henkisen pääoman suojaaminen edellyttää yrityksiltä immateriaalioikeuksien tuntemista, ymmärtämistä ja hallintaa. Yritysten on kyettävä entistä paremmin selvittämään immateriaalioikeuksien ja laajemminkin aineettoman pääoman merkitys liiketoimintastrategioidensa kannalta.

Immateriaalioikeuksien säädösympäristön kehittäminen on olennainen osa innovaatiojärjestelmää. Immateriaalioikeuksien kansainvälinen kehitys saattaa myös edellyttää alan tuomioistuinjärjestelmän kehittämistä maassamme. Immateriaalioikeuksien ja aineettoman pääoman hyödyntämiseksi liiketoiminnassa ja niiden viranomaishallinnon kehittämiseksi tarvitaan selvästi nykyistä tukevampaa strategista otetta esimerkiksi kansallisen ohjelman muodossa.

Teollis- ja tekijänoikeuksia koskeva lainsäädäntö on pitkälti kansainvälisesti harmonisoitu ja kansainvälinen yhteistyö laajaa. EU:n piirissä on otettu käyttöön ylikansallisia teollisoikeudellisia mekanismeja kuten yhteisötavaramerkki ja yhteisömallioikeus. Yhteisöpatentista on valmistelutyö meneillään.

Ylikansallisten mekanismien suunnitelmat ja strategiat edellyttävät nykyisessä tilanteessa hyvin harkittuja strategisia kannanottoja ja tukea valtiovaltalta PRH:lle, joka parhaiten tuntee suomalaisten asiakkaidensa tilanteen ja edut. On vältettävä se riski, että EU:n ylikansallisia mekanismeja luotaessa alan tietotaito häviää Suomesta. Suomalaisen teollisuuden näkökulmasta on tärkeää säilyttää teollisoikeudellinen infrastruktuuri (erityisesti patentit) Suomessa myös tulevaisuudessa.

Ennen suunnitelmakauden 2008–2011 alkua pidetään eduskuntavaalit, ja niiden jälkeen muodostettavalla hallituksella on oma ohjelmansa. On oletettavaa, että se ei kuitenkaan tuota perustavaa laatua olevia muutoksia PRH:n toiminnan strategiaan lähtökohtiin.

Valtionhallinnossa säädösvalmistelu ja tulosohtaus ovat tärkeitä mekanismeja myös strategiayhteistyön kannalta. PRH:n toimintaan vaikuttavaa säädösvalmistelua kuuluu KTM:n lisäksi usealle muulle ministeriölle, joiden kanssa tarvitaan yhteistyötä uudistusten eri vaiheissa ja

arvioinneissa. Osakeyhtiöitä, säätiöitä ja yhdistyksiä koskeva lainsäädäntö kuuluu OM:n alaan ja on hyvin keskeinen etenkin kaupparekisteriasioden suunnittelun kannalta. UM säätelee kansainvälistä yhteistyötä, joka on laajaa teollis- ja tekijänoikeuksien alalla. Viimemainitut kuuluvat Suomessa OPM:lle, mutta yleinen kansainvälinen malli on, että koko henkisen omaisuuden alueen hallinnointi on yhdellä viranomaisella. SM vastaa aluehallinnosta, joka huolehtii lakisääteisesti myös osasta kaupparekisteriasioita ja yhdistysrekisteriasioita.

KTM:n ja PRH:n välinen tulosohejaus on vakiintunut ja toimii varsin täsmällisesti. Tulevaisuudessa on PRH:n kannalta strategisestikin entistä tärkeämpää, että KTM nopeuttaa PRH:n toimintaan liittyvien säädösten valmistelua ja että eri hankkeille voidaan sopia mahdollisuuksien mukaan tavoiteaikataulut.

PRH:lle kuuluu myös eräitä valvontatehtäviä, jotka niin ikään hoidetaan asiallisesti hyvän asiakaspalvelun periaatteella. Valvontatehtävissä otetaan huomioon yhteistyö muiden viranomaisten kanssa.

3. Toimintaympäristön muutokset

3.1. Globalisaatio ja PRH:n toimintaympäristö

Globalisaatio on Suomen talouden ja elinkeinoelämän rakenteeseen ja kehitysnäkymiin merkittävimmin vaikuttava tekijä nykyään. Taloudellisen globalisaation taustalla puolestaan vaikuttavat keskeisesti teknologian kehitys sekä kauppaa ja pääomaliikkeitä koskevien esteiden poistuminen.

Maailmanlaajuisesti toimintaympäristön keskeisimmät muutostrendit ovat lisääntynyt liikkuvuus ja maapallon eri osien keskinäinen riippuvuus. Tavarat, pääoma, raha, ihmiset, ideat ja arvot liikkuvat yhä esteettömämmin yli rajojen. Tietotekniikka tukee tätä kehitystä. Vuorovaikutus ja yhteistyö lisääntyvät taloudessa, tuotannossa, yhteiskuntakehityksessä sekä viestinnässä ja ihmisten keskinäisessä toiminnassa.

Tuotannollista toimintaa hakeutuu lähelle päämarkkina-alueita sekä sinne, missä tuotannontekijät, etenkin työvoima, ovat halvimmat. Tieto- ja viestintäverkot mahdollistavat yritysten erilaisten taustatoimintojen (back office -toimintojen) sijoittumisen minne tahansa maailmassa. Tämä koskee myös suurta osaa erilaisesta tutkimus-, tuotekehitys- ja suunnittelutyöstä. EU:n sisämarkkinoiden kilpailukykyä ja asemaa innovaatioympäristössä haastavat perinteisesti hyvin innovatiivisten Yhdysvaltojen ja Japanin ohella yhä enenevässä määrin kehittyvät maat kuten Kiina, Intia, Brasilia ja Venäjä.

Palveluiden markkinoilla kehityskuva on moni-ilmeisempi kuin tuotannollisessa toiminnassa, ja palveluliiketoiminnot voivat jakautua eri tavalla globaaleihin ja paikallisiin. Paikallisuus on monilla palvelumarkkinoiden alueilla kilpailuetu. Tietyissä palveluissa kuten sosiaali- ja terveydenhuollon alalla se on jopa välttämätöntä.

Palveluyrityksissä on havaittavissa lisääntyvää muutosta innovaatioiden kuluttajasta omakohtaiseen innovatiivisuuteen. Vaikka palveluyritykset kokevat rahoituksen puutteen, innovaatiokustannukset ja taloudelliset riskit innovatiivisuuden esteiksi, palvelusektorin tutkimus- ja tuotekehityksen menot ovat kasvaneet merkittävästi maassamme viime vuosina. Asiakkaiden lisääntyvä mukaantuloa innovaatioiden kehittämiseen korostetaan perustavaa laatua olevana uutena mahdollisuutena. Sosiaalisten innovaatioiden ohella tekniikan sovelluksille nähdään yhä enemmän sijaa palvelualojen uudistajana.

Suomi on avoimena kansantaloutena hyötynyt globalisaatiosta ja hyötyy siitä tulevaisuudessakin. Globalisaatio on tukenut kansantalouden kasvua ja uudistanut talouden rakenteita. 1970-luvun puolivälin jälkeen elektroniikkateollisuuden suhteellinen osuus maamme bruttokansantuotteesta on lähes nelinkertaistunut. Kulutustavaroiden osuus sen sijaan on pudonnut puoleen. Perusteollisuuden ja

investointitavarateollisuuden puolella vähenemä on kymmenen prosentin luokkaa.

Yritysten määrä on jo lievästi ylittänyt 1990-luvun lamaa edeltäneen tason. Pk-yritysten suhteellinen osuus ja merkitys työllistäjinä on kasvanut. Kaksi kolmesta uudesta työpaikasta syntyy pk-sektorilla. Suurten yritysten työllistävyys sen sijaan näyttää asettuneen noin neljänneksen alhaisemmalle tasolle kuin 1990-luvun alussa.

Tutkimus- ja tuotekehitysmenojen osuus on Suomessa noussut lähes koko ajan 1980-luvun jälkeen. Palvelusektori on nostonut t&k-panostustaan. Erikoinen piirre on se, että maamme pk-yrityksistä vain runsaat 25 % harjoittaa t&k-toimintaa. Irlannissa, Itävallassa, Tanskassa ja Saksassa luku on noin 60 %. Tilanne saattaa johtua siitä, että t&k on meillä keskittynyt suunnitteluun erikoistuneisiin yrityksiin, joilla on vähän tai ei lainkaan tuotantotoimintaa.

Tieto- ja viestintäteknologioiden kehitys vaikuttaa monella tavalla yhteiskunnan kehitykseen tulevaisuudessa. Muita kehitystä vetäviä tieteitä ja teknologioita ovat biotieteet, materiaalitieteet, nanoteknologia sekä energian ja ympäristön teknologiat. Kestävän kehityksen vaatimus on otettava entistä enemmän huomioon tulevissa valinnoissa.

Valtiot ja alueet kilpailevat liiketoiminta- ja innovaatioympäristöillä. Globalisaatiokehitys johtaa kansallisvaltioiden ja todennäköisesti myös koko EU:n talouden suhteellisen merkityksen vähenemiseen monikansallisten yritysten roolin kasvaessa. Euroopalla on edessään entistä suurempi erikoistumisen, osaamisen ja kustannustehokkuuden haaste. Innovaatiotoiminnassa ei riitä enää pelkkä teknologinen innovointi vaan on entistä enemmän otettava huomioon kuluttajien preferenssit ja kyky etenkin palveluissa erottua muista.

Tarjonnan yltäkylläisyyden monimutkaistaessa markkinoita myös innovaatiotoiminta vaatii aiempaa enemmän osaamista. Sähköisen asioinnin infrastruktuurien kehitystyö avaa uudenlaisia mahdollisuuksia määrittellä palveluprosessit uudelleen ja tehostaa toimintoja. Avoimuuteen, jakamiseen ja vapaaseen tiedonvälitykseen perustuva open-source -toimintatapa yleistyy ja tarjoaa suuria mahdollisuuksia niille, jotka haluavat hyödyntää mahdollisuuksia asioiden uudelaistisiin yhdistämisiin ja innovaatioihin. Se, että tietoverkkojen ansiosta yritysten työtä voidaan tehdä lähes missä tahansa, on mahdollisuus myös meille, ei yksin uusille markkinoille.

Markkinoiden monimutkaistuminen ja ylikansallisten mekanismien kehitys merkitsevät muutoksia PRH:n asiakaskunnan rakenteessa ja asemassa. Toisaalta ylikansallisten teollisoikeudellisten mekanismien ja harmonisointitoimien seurauksena myös PRH:n tehtävä viranomaisena muuttuu, ja PRH toimii entistä monipuolisemmassa roolissa. Ei ole itsestään selvää, että muutos tulisi automaattisesti asiakaskunnan yleiseen tietoisuuteen.

Tulevaisuudessa innovaatioiden kohteina ja lähteinä ovat yhä enemmän muun muassa liiketoimintamallit, kuluttajat ja yhteiskunnan prosessit. Vastedes tarvitaan teknologialähtöisen ja markkinalähtöisen innovaatiotoiminnan tasapainoista yhdistelmää. Juuri tässä kehityksessä aineeton pääoma näyttelee yhä tärkeämpää osa yritysten kilpailukeinona, jonka edellytysten tukeminen on strategisesti hyvin keskeistä kansallisesti ja EU:n piirissä.

Teollis- ja tekijänoikeuksille on ominaista jatkuva kansainvälinen yhteistyö. IPR –toiminnan luonteeseen kuuluu, että siinä ovat mukana kaikki YK:n jäsenvaltiot. PCT –toiminnot asettavat lisähaasteita Suomelle tässä työssä. Suomelle tärkeitä ovat edelleen EU, Baltia, Venäjä ja lähialueyhteistyö.

3.2. Toimintaympäristö yritys- ja yhteisöasioiden alueella

Yritysten ja muiden yhteisöjen perusrekisteröinti säilyy kansallisena toimintana, vaikka yhtiölainsäädäntö kehittyikin vastaamaan yritystoiminnan kansainvälistymisen vaatimuksia. EU harmonisoi yhtiöoikeutta ja kaupparekisterien pitämistä yhtiöoikeudellisten direktiivien avulla. Vuonna 2007 voimaan tulevan direktiivin (68/151/ETY) muutos edellyttää, että kaupparekisterin kanssa on voitava asioida sähköisesti. Vireillä on direktiivimuutoksia, jotka toteutuessaan mahdollistaisivat mm. yritysten rajanylittävät fuusiot, kotipaikan siirtämisen unionin jäsenmaasta toiseen sekä uusien Euroopan laajuisten yhtiömuotojen syntymisen.

Muutokset lisäävät rekisteriviranomaisten välistä kansainvälistä yhteistyötä. PRH toimii aktiivisesti rekisterinpitäjien perustamissa yhteistyöelimissä esimerkkeinä European Commerce Registers' Forum ja European Business Register (EBR). Yhteistyössä pohjoismaisten yritysrekisteriviranomaisten kanssa muuan muassa vertaillaan toimintojen toteutustapoja ja tehokkuutta.

Tarve ja mahdollisuudet kansainväliseen yrityksiä koskevaan tietopalveluun kasvavat. Sekä PRH:n omille, että eurooppalaisen tietopalvelun EBR:n kautta toteutettavalle tietopalvelulle on odotettavissa edelleen kasvavaa kysyntää. Yritystoiminnan kansainvälistyessä myös valvonnan tarve lisääntyy.

Yritys- ja yhteisöasioissa merkittäviä lähivuosien muutostekijöitä ovat uusi osakeyhtiölaki, tuottavuushanke ja siihen kytkeytyvä tietojärjestelmän uudistaminen. Rekisterinpidolta odotetaan asiakaslähtöisyyttä ja sujuvuutta, joka tukee yritysten perustamista. Yhteistyö muiden viranomaisten, etenkin verohallinnon kanssa, lisääntyy.

Uusi osakeyhtiölaki muuttaa yhtiön perustamismenettelyitä. Yhtiön minimipääoman laskeminen 2 500 euroon poistaa edellisen lain tuoman takautuvan osakepääoman korotusvaatimuksen, ja vähentää nyt

rekisterissä oleviin pieniin osakeyhtiöihin kohdistuvia valvontatoimenpiteitä. Minimipääoman pienentäminen mahdollisesti lisää osakeyhtiöiden perustamisia. Myöhemmin se voi lisätä uuden lain mukaisiin pieniin osakeyhtiöihin kohdistuvia valvontatoimenpiteitä.

Myös osakeyhtiön minimiyhtiöjärjestys helpottaa ja mahdollisesti lisää osakeyhtiöiden perustamisia. Se yksinkertaistaa osakeyhtiön sähköistä perustamista. Minimiyhtiöjärjestys nopeuttaa tilikauden muutosten käsittelyä ja vähentää eräiltä osin yhtiön ilmoitusvelvollisuutta ja sitä kautta yhtiön ilmoitusmaksuja.

Yleistoimialan ”lanseeraus” vaikeuttaa toiminimien ja tavaramerkkien rekisteröintiä, hidastaa perusilmoitusten käsittelyä. On myös riski, että se synnyttää epäturvallista toiminimikauppaa sekä aiheuttaa kalliita oikeudenkäyntejä elinkeinonharjoittajille.

Verohallinnon ja PRH:n yhteinen yritys- ja yhteisötietojärjestelmä (YTJ) ilmoitusmenettelyineen ja tietopalveluineen on vakiinnuttanut asemansa. Yhteistyö lisääntyy tietojen sähköisen ilmoittamisen ja sähköisen tilinpäätösasioinnin kehittämisen osalta. Verohallinto ja PRH ovat sopineet kuluvan vuoden aikana, että virastot muodostavat yhteisen käsityksen erityisesti ns. toimivasta osakeyhtiöstä ja tehostavat valvontatoimenpiteitä. Tämä parantaa kaupparekisterin ajantasaisuutta ja kattavuutta. Yrittäjien kannalta on suotavaa, että keskeisillä viranomaisilla on sama näkemys toimivasta yrityksestä.

PRH tulee saamaan osan tilinpäätöksistä verohallinnon kautta 2008 alusta lukien. Se helpottaa valvontatoimenpiteitä sekä säästää resursseja. Se myös parantaa tietopalvelua sekä kaupparekisterin ajantasaisuutta. Rekisteripooli on tarjonnut yhteisen areenan perusrekisteriviranomaisten yhteistyölle ja tietojenvaihdolle. Se jatkuu poolin strategian mukaisesti.

Sähköinen asiointi yritys- ja yhteisöasioissa lisääntyy. Uusi tietojärjestelmä valmistuu kokonaisuudessaan suunnitelmakauden 2008–2011 aikana. Se tulee tehostamaan huomattavasti ilmoitusten käsittelyä, yhtiöiden rekisteröintiä ja tietopalveluita. Tietojärjestelmä myös mahdollistaa henkilöstön vähentämisen 30 htv:lla, mikä muodostaa yritys- ja yhtiöasioiden osuuden PRH:n tuottavuushankkeessa. Uusi tietojärjestelmä on hankkeena niin merkittävä, että sen sisällyttäminen valtiotason it-hankesalkkuun tulee harkittavaksi.

3.3. Toimintaympäristö yhdistysasioiden alueella

Myös yhdistysten rekisteröinti pysyy kansallisena toimintana, joskin sen kansainvälinen kiinnostavuus lisääntyy, kun kansalaisyhteiskunta Euroopan Unionin jäsenmaissa kehittyy ja hakee itselleen institutionaalisia muotoja.

Vuoden 2003 alusta voimaan tulleen uuden kauppakamarilain myötä Keskuskauppakamarin ja kauppakamarien rekisteröintiasioiden hoito

siirtyi PRH:n tehtäväksi. Uusi uskonnonvapauslaki tuli voimaan elokuun 2003 alusta, minkä seurauksena myös uskonnollisten yhdyskuntien rekisteröinti siirtyi PRH:n tehtäväksi. Myös poikkeuslupa-asiat ovat nykyisin yksikön vastuulla.

Viime vuosina yhdistysasioille on rakennettu kattavat sähköiset tietopalvelut internetiin sekä myös matkapuhelimilla käytettäväksi. Wap-Yreka lienee maailman ensimmäinen perusrekisteritietopalvelu, jota voi käyttää matkapuhelimella.

Yhdistysasiain neuvottelukunta on jatkossakin keskeinen elin, jonka kautta asiakkaiden odotukset ja toimintaympäristön kehitysvirtaukset tulevat tietoon PRH:ssa.

Yhdistysasiain yksikkö varautuu ja suhtautuu jatkossakin myönteisesti kauppakamarien ja uskonnollisten yhdyskuntien tapaisiin uusiin rekisteröintitehtäviin. Sen sijaan eräissä yhteyksissä esille tuotu erillislaki pienille yhdistyksille ei ole kannatettava ajatus.

Yhdistysrekisterin uusi tietojärjestelmä rakennetaan vuosina 2005 ja 2006 ja siinä kiinnitetään huomiota erityisesti koko rekisteröintiprosessin tarpeisiin.

3.4. Toimintaympäristö patenttiasioiden ja hyödyllisyysmalliasioiden alueella

Teollisoikeuksien alueella PRH:n toiminta liittyy entistä läheisemmin ylikansallisiin järjestelmiin. Suomi kuuluu kolmeen patenttijärjestelmään, jotka ovat

- Kansallinen PRH:n hallinnoima patenttijärjestelmä,
- Euroopan patenttiorganisaation (EPO) hallinnoima patenttijärjestelmä European Patent Convention (EPC, tällä hetkellä 31 jäsenmaata. Suomi liittyi EPC:en 1996. Ulkomaisten hakijoiden patentit tulevat Suomessa voimaan pääasiassa EP-patentteina ja ovat siten vähentäneet PRH:n myöntämiä kansallisia patentteja,
- YK:n erityisjärjestön WIPO:n ylläpitämässä Patent Cooperation Treaty –järjestelmässä, (PCT –järjestelmä, 130 valtiota). PCT –järjestelmässä vain yhdentoista maan kansallisella patenttivirusstolla on oikeus suorittaa kansainvälisiä PCT-tutkimuksia.

PRH aloitti kansainvälisenä tutkivana patenttivirusstomaisena, PCT-virusstomaisena 1.4.2005. Toiminta on kehittynyt odotettua ripeämmin, ja PRH:lle on jätetty tutkittavaksi ennakoitua enemmän kansainvälisiä patenttihakemuksia.

Neljänneksi patenttijärjestelmäksi kaavaillaan

- EU:n piiriin yhteisöpatenttia.

ja viidenneksi

- yhteispohjoismaista patenttijärjestelmää

Viimeksi mainittu ei juuri nyt näyttäisi toteutuvan, vaikkakin Tanska, Norja ja Islanti ovat yhdistämässä PCT -toimintojaan. Tästä huolimatta on tärkeää, että yhteistyö pohjoismaiden kesken jatkuu samaan tapaan kuin aiemmin.

Euroopan yhteisön patenttijärjestelmää on kehitetty vuodesta 1997. EU:n komissio antoi ehdotuksen neuvoston asetukseksi yhteisöpatentista vuonna 2000. EU:n kilpailukykyneuvosto saavutti järjestelmän suhteen melko yksimielisen poliittisen kannan vuonna 2003. Lopullista sopimusta yhteisöpatenttijärjestelmän sisällöstä ei kuitenkaan ole vielä olemassa.

Tähänastisten selvitysten perusteella on epäselvää, merkitsisikö yhteisöpatentti kansainvälistä kilpailuetua ensisijaisesti eurooppalaisille yrityksille ja keksijöiden kansainvälistä kilpailukykyä, tai mitkä globaalin talouden toimijat olisivat suurimmat voittajat ja ketkä toisaalta häviäisivät eniten. On olemassa riski, että yhteisöpatentti pikemminkin vain helpottaisi amerikkalaisten ja japanilaisten patenttien pääsyä Euroopan markkinoille. Yhteisöpatentin nopeaa toteutumista eivät myöskään tue keskeneräiset näkemykset kansallisten patenttivirastojen tulevasta asemasta, yhtenäisestä lainkäyttöjärjestelmästä ja käytettävistä kielistä.

Jos yhteisöpatentti toteutuu, se tapahtunee aikaisintaan 2010-luvun alkupuolella. Siinäkin tilanteessa tulisi turvata kansallisten patenttivirastojen toiminta ja säilyttää PCT-oikeudet. Se takaisi kotimaisen innovaatiopolitiikan hyvien edellytysten jatkumisen.

PRH:n ja Suomen kannalta yhteisöpatenttia toivottavampi vaihtoehto on eurooppalaisen patenttijärjestelmän kehittäminen vahvistamalla jo olemassa olevaa eurooppapatenttijärjestelmää. Samalla voitaisiin kiinnittää huomiota EPO:n tehokkuuteen sekä sen ja kansallisten virastojen keskinäisen yhteistyöverkoston luomiseen ja työnjaon kehittämiseen. Edellytyksiä sille luo se, että kansalliset patenttilait on harmonisoitu Euroopassa EPC:n mukaisiksi. Päällekkäisen tutkimustyön eliminoinemiseksi EPOssa voitaisiin hakemusprosessin aikana ottaa huomioon kansallisen viraston tai PCT-viranomaisen aiemmin tekemä tutkimustyö. Kehittämiseen liittyy myös eurooppapatentteja koskevan oikeudenkäyntijärjestelmän (EPLA) kaltaisen järjestelmän aikaansaaminen.

Kansallisesti myönnettyjen patenttien vastavuoroinen tunnustaminen edellyttäisi patenttivirastojen välisiä yhtenäisiä laatukriteereitä patenttien myöntämisessä ja myös kieliregiimin tarkistamista. Yleisen vastavuoraisuuden esteenä on nykyään se, että kaikki kansalliset virastot eivät ole tutkivia patenttiviranomaisia. Vastavuoroinen (yleinen) tunnustaminen sellaisenaan on sen sijaan mahdoton saavuttaa nopeasti.

Euroopan patenttinviraston hallintoneuvostossa parhaillaan käynnissä oleva strategiakeskustelu tähtää tilannearviointiin yllä esitettyjen näkökulmien pohjalta.

PRH:n PCT-oikeuden ansiosta Suomen teollisuus ja keksijät ovat tällä hetkellä hyvässä asemassa patenttijärjestelmien hyödyntämisessä. Lisäksi he voivat asioida omalla kielellään kotimaassa, ja käsittelyajat ovat vain puolet Euroopan Patenttiorganisaation aikoihin verrattuna. Maamme elinkeinoelämälle ja teollisuudelle on tärkeää, että PRH tarjoaa tulevaisuudessa vakiintuneen patentti-infrastruktuurin ja kilpailukykyiset alan palvelut. Tämä koskee lisääntyvässä määrin myös patentti-informaation jakamista keksijöille ja yrityksille käytettäväksi tekniikan kehityksen seurannassa, tuotekehityksessä ja kilpailijaseurannassa. Patenttiprosessi on pitkä ja hankala. Mahdollisuus asioida ja saada palvelu omassa maassa ja omalla kielellä helpottaa huomattavasti hakijaa, ja keventää hänen kustannuksiaan. Keskimääräiset käsittelyajat ovat PRH:ssa noin puolet esimerkiksi Euroopan Patenttinviraston käsittelyajoista (2,5 vuotta vastaan 5 vuotta).

On tärkeää, että asiakkaat ovat tietoisia siitä, mitä lisäarvoa on saatavilla PRH:n PCT-palvelun käyttämisestä verrattuna muihin vaihtoehtoihin hakea patentti.

Hyödyllisyysmalli toisin kuin patentti on pysynyt kansallisenä suojamuotona. Se on vakiinnuttanut asemansa, joskin sen käyttö on jäänyt jonkin verran vähäisemmäksi kuin järjestelmää perustettaessa odotettiin. Tässä tilanteessa on perusteltua pyrkiä kehittämään hyödyllisyysmallia yhteistyössä suojamuotoa soveltavien muiden maiden kanssa. Mallilla suojattavia uusia aloja voisivat olla työmenetelmät ja atk-ohjelmat.

3.5. Toimintaympäristö tavaramerkkiasioden ja mallioikeuksien alueella

Globalisaatio lisää tavaramerkkien merkitystä ja arvoa kansainvälisessä kaupassa. Rekisteröintien painopiste on siirtymässä ylikansallisiin suojausmahdollisuuksiin. Kansalliset tavaramerkit ovat jäämässä yhteismarkkinoita suppeammilla markkinoilla toimivien yritysten kuten pk-yritysten käyttöön. Euroopan yhteisön tavaramerkkijärjestelmässä toimii PRH todellisessa kilpailutilanteessa yhteisön tavaramerkkiviraston OHIMin kanssa.

Kansalliset virastot kylläkin osallistuvat yhteisön tavaramerkkien käsittelyyn. PRH on muiden kansallisten EU-alueen virastojen tavoin tehnyt OHIM:lle siltä haettuihin tavaramerkkeihin liittyviä tutkimuksia. Tutkimusraporteista saatavat tulot ovat viime vuosina olleet merkittävät; yli 30% tavaramerkkien kaikista tuloista. Tulojen suhteellinen osuus on kasvanut jonkun verran, vaikka yhdestä raportista maksettu korvaus on pienentynyt vähitellen.

Tutkimusraporttien toimittaminen kaikkien yhteisön tavaramerkkihakemusten osalta lakkaa maaliskuussa 2008, kun vuonna 2004 hyväksytty yhteisön tavaramerkkejä koskevan asetuksen (EY no 40/94 39) artiklan muutos tulee voimaan. Tämän jälkeen tutkimusraportti tehdään vain, mikäli hakija sen pyytää erikseen hakemuksessaan ja maksaa sitä koskevan maksun.

OHIM on toimintasuunnitelmissaan arvioinut, että tutkimusraportteja pyydetäisiin vuonna 2009 enää alle 10 % nykyisistä määristä. PRH:n nykyään 1 miljoonan euron luokkaa olevat vuotuiset tulot tutkimuksista putoaisivat suunnitelmakauden alkupuolella alle 100 000 euroon.

Tutkimusraportteihin tarvittava työpanos ei vähene läheskään samassa suhteessa, koska sekä tekniset että henkilöressurssivalmiudet tehdä raportteja lyhyessä määräajassa on pidettävä yllä ja koska asetuksen muutoksessa tutkimusraportin sisällölle on asetettu lisävaatimuksia.

Toinen linjan talouteen vaikuttava päätös on EY:n liittyminen Madridin pöytäkirjaan 1. lokakuuta 2004. Liittyminen tullee vähentämään PRH:n tavaramerkki- ja mallilinjan tulokertymää. Käytännön yhteistyön kehittäminen OHIMin kanssa sekä siitä aiheutuvien kustannusten kattaminen OHIMin toimesta on tärkeä strateginen tavoite tässä tilanteessa.

On huomattava, että kansallisiin tavaramerkkeihin ja yhteisön tavaramerkkeihin liittyy erilaiset edut ja riskit. Sama koskee malleja. On tärkeää, että PRH asiakkaat saavat tehokkaasti tietoa eri vaihtoehtojen piirteistä valintojensa pohjaksi.

Mallisuoja on tuotteen ulkomuodon suoja. Suomea koskevan mallisuojan voi saada hakemalla PRH:lta kansallisen mallisuojan tai koko Euroopan unionin aluetta koskevan yhteisömallisuojan OHIM:lta. Tulevaisuudessa hakijat voivat saattaa voimaan Suomea koskevia malleja myös WIPO:n hallinnoiman kansainvälisen järjestelmän kautta. Se edellyttää Suomen liittymistä Haagin sopimuksen Geneven pöytäkirjaan, mistä PRH on tehnyt ehdotuksen KTM:lle.

Euroopan yhteisön mallioikeuksia hallinnoi OHIM. Sen jälkeen kun yhteisömallijärjestelmä 1.4.2003 käynnistyi, tulivat Suomea koskemaan myös rekisteröidyt ja rekisteröimättömät yhteisömallit. Yhteisömallijärjestelmän käynnistyttyä kansallisten mallioikeuksien hakeminen on vähentynyt puoleen entisestään. Kansallisen mallisuojan kysynnän ylläpitämiseksi hakemusten käsittelyä on nopeutettu niin, että tutkimustulos mallin rekisteröitävyydestä pyritään antamaan hakijalle muutamassa kuukaudessa.

Yhteisömallin käynnistyttyä PRH:n olisi tullut laajentaa tänne jätettyjen mallihakemusten uutuustutkimus koskemaan myös yhteisömalleja. OHIM ei kuitenkaan pysty tarjoamaan käyttöön sellaista tietojärjestelmää, että uutuustutkimus yhteisömallien suhteen onnistuisi

järkevällä tavalla. Tällä hetkellä PRH tekee tutkimuksen ainoastaan aikaisempien kansallisten hakemusten ja rekisteröintien suhteen. Yhteisömallit kattava tutkimusaineisto käsittää nykyisellään yli 175 000 mallia ja määrä kasvaa vuositason 40 000 – 50 000 mallilla. Suomen kansallinen tutkimusaineisto käsittää noin 80 000 mallia ja se kasvaa nykyisellään vuosittain n. 400 – 500 mallilla. Suunnitelmakauden loppupuolella tulot vähenevät entisestään mallioikeuksien uudistamishakemusten vähetessä. Mahdollisuus suojata malleja kansallisesti on kuitenkin säilytettävä jo alan tietotaidon rapautumisen estämiseksi.

Eri maiden kansalliset mallioikeusjärjestelmät voidaan jakaa kahteen ryhmään sen perusteella, tutkiiko viranomaisen mallin rekisteröinnin asialliset edellytykset vai soveltaako se ns. ilmoitusmenettelyä muodollisine tutkimisineen. Suomen lisäksi vain muutamat muut maat Euroopassa tutkivat mallihakemukset, näistä tärkein on Unkari. USA:ssa ja Japanissa on tutkimusjärjestelmät.

PRH on tehnyt KTM:lle ehdotuksen Suomen liittymistä Haagin sopimuksen Geneven pöytäkirjaan. Kansalliset virastot voivat kuulua järjestelmään tutkivina tai pelkästään rekisteröivinä viranomaisina. Monet keskeiset asiat Haagin sopimuksen Geneven asiakirjaan (GA) liittyttäessä riippuvat siitä, onko sopimusmaa ns. tutkiva maa vai ilmoitusmenettelyä soveltava maa mallioikeuksien rekisteröinnissä. Suomen kannalta paras vaihtoehto on liittyminen GA:an tutkivana viranomaisena. Ottaen huomioon resurssit ja OHIM:n puutteelliset tietojärjestelmäpalvelut mallioikeushakemusten tutkimus säilytetään siten, että tutkittaisiin vain aikaisemmat kansalliset mallihakemukset ja rekisteröinnit. Suomessa voimassaolevat yhteisömallit tutkittaisiin vain maksullisena palveluna.

Tämä takaa sen, että valmiudet laadultaan vähintään nykyisen tasoihin käsittelyprosesseihin ja asiantuntemukseen säilyvät PRH:ssa, eikä mallisuoja järjestelmänä rapaudu. Asiakkaille on tärkeää, että kansallisten mallisuoja arvo säilyy.

4. Toimintalinjaukset ja tulostavoitteet

Toimintalinjauksia esitetään tässä luvussa kannanottoina siitä, mitkä ovat PRH:n menestystekijöitä suunnitelmakaudella 2008-2011. Lähtökohtana ovat aikaisempien suunnittelukierrosten tasapainoisen onnistumisen strategiassa (BSC –tulokorteilla) esitetyt ns. kriittiset menestystekijät.

Toimintaympäristön muutosnäkymät antavat aiheita painottaa uudelleen toimintalinjauksia. Sama vaikutus on myös PRH:n toiminnan EFQM itsearvioinnilla, jonka PRH:n johto ja esimiesten seminaari teki keväällä 2005 ennen TTS:n strategisen suunnittelun käynnistymistä. Myös vielä meneillään olevan riskianalyysin ja toimintaprosesseihin liittyneiden hankkeiden tuloksia on otettu huomioon tarkasteluissa. Riskien kartoitukseen on liittynyt kaksi johtoryhmän työpajaa.

Tulevaisuuteen liittyy epävarmuutta, ja esiin nousee kaikista valmistautumisesta huolimatta tekijöitä, jotka voivat estää tavoitteiden saavuttamista. Näiden tekijöiden – riskien arviointi tulee kuulumaan olennaisena osana PRH:n määrääkaissuunnitteluun. Tähän mennessä arvioituja riskejä käsitellään seuraavissa luvuissa menestystekijöiden yhteydessä. Riskianalyysi ei kuitenkaan muuta mullistavasti käsityksiä menestystekijöistä, sillä riskianalyysi toisaalta ja BSC toisaalta näyttävät johtavan samansuuntaisiin johtopäätöksiin sitä, mitkä asiat ovat kriittisiä ja välttämättömiä strategisten tavoitteiden saavuttamisen kannalta.

4.1. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

PRH:n yhteiskunnallinen vaikuttavuus on välillistä, ja se syntyy viraston asiakkaiden - yritysten, yhteisöjen, keksijöiden ja innovaatioiden hyödyntäjien - toiminnan tuloksena. Tekninen ja taloudellinen kehitys on niin suuri asiakokonaisuus, että sen edistämiseen tarvitaan hyvin monien toimijoiden samansuuntaisia tavoitteita, jotka nekin voivat olla monelta osin välillisiä. Vaikuttavuus syntyy kokonaisuudesta, ja se näkyy periaatteessa kokonaistaloudellista kehitystä kuvaavissa tunnusluvuissa. Yksittäisen julkisen toimijan, vieläpä koko julkisen sektorin eri toimien, osuus on kuitenkin hyvin vaikeasti osoitettavissa täsmällisesti näissä mittareissa. Tämä johtuu siitä, että talous toimii vapailla avoimilla markkinoilla, jotka nähdään ensisijaisiksi kasvun ja tehokkuuden lähteeksi.

PRH:n yhteiskunnallisessa vaikuttavuudessa omana piirteenään on vielä se, että teollisoikeudellisen suojaaminen on länsimaissa instituutio, syvällä rakenteissa oleva asia, jonka yritystoiminta on sopeutunut. Se on lähes arvo sinänsä, jolle ei ole osoitettavissa vaihtoehtoa, mikä puolestaan antaisi pohjaa jonkinlaisten mittalukujen esittämiselle. Suojamuodot vakauttavat markkinataloutta takaamalla säällisen innovaatioympäristön edellytykset. Edellä sanottu pätee pitkälti myös yhtiölainsäädännön asemaan ja avoimeen tietoon yrityksistä ja niiden toiminnasta.

Vaikka yksikäsitteistä mittalukua PRH:n yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta ei voida esittää, sen kehityssuunta on selvä; PRH:n alueeseen kuuluvien asioiden merkitys kasvaa tulevaisuudessa. Monipuolistamalla ja tehostamalla palveluitaan PRH lisää yhteiskunnallista vaikuttavuuttaan.

Nähtävissä olevassa toimintaympäristön muutostilanteessa PRH:n yhteiskunnallisen vaikuttavuuden menestystekijöitä ovat:

- Erityisesti suomalaisen asiakkaan tarpeiden hyvä tuntemus
- Palvelutarjonnan kehittäminen lähtökohtana yrittäjien ja keksijöiden edut ja odotukset muuttuvassa globalisoituvassa toimintaympäristössä
- Aktiivinen tiedottaminen kansallisten ja ylikansallisten teollisoikeudellisten suojamuotojen ja palveluiden merkityksestä ja keskinäisistä eduista suomalaisille
- Aktiivinen osallistuminen patentteja, tavaramerkkejä ja mallioikeuksia koskevien uudistusten valmisteluun ja päätösprosesseihin WIPOn, EU:n, EPO:n ja OHIMin piirissä
- Aktiivinen vaikuttaminen merkitykseltään kasvavan yhtiölainsäädännön uudistusten valmisteluun hallinnossa ja sidosryhmien piirissä
- Aktiivinen vaikuttaminen siihen, että hallinnon eri tasoilla ja tahoilla innovaatioympäristöön liittyvät toimet ovat samansuuntaista
- Lisääntyvä verkottuminen niin kansainvälisesti kuin kotimaassa
- Näkyminen yhtenäisenä vahvana toimijana asiakaspalvelussa ja tietoverkoissa.

(Menestystekijöihin liittyvät mittarit ja tavoitteet luvussa 4.4.)

Huolimatta oikein määritellyistä menestystekijöistä on kuitenkin olemassa riski, että kaikkia potentiaalisia asiakkaita ei saada aktivoitua PRH:n palveluiden käyttäjiksi; kaikkia innovaatioita ei tiedon puutteen vuoksi kehitetä keksinnöiksi tai yhteisöt eivät välitä ilmoittaa muuttuneita tietojaan rekistereihin.

PRH:n näkyminen ulospäin vain erillisinä palveluina on riski, joka voi haitata yhteiskunnallista vaikuttavuutta. PRH -”brandi” on kunnianhimoinen linjaus, sillä PRH:n ydintoiminnot ovat hyvin erillisiä. Niiden käsittelyprosessit ovat erilliset, eikä virkamiehillä ole toimivaltaa toisen yksikön käsittelemien asioiden ratkaisemiseksi millään tasolla. Tässä tilanteessa nousee riski, että yksiköt eivät koe PRH – kokonaisuuden antavan lisäarvoa itselleen, ja toimivat ikään kuin omina viranomaisinaan.

4.2. Toiminnallinen tuloksellisuus ja organisaatio

Toiminnallisen tuloksellisuuden menestystekijät liittyvät PRH:n prosesseihin ja taloudellisiin resursseihin (perinteinen BSC-jako). Tekijät ovat:

- Tarkat ja luotettavat kysyntäennusteet
- Palveluiden tehokkuus ja laatu henkilöstön vähetessä tuottavuusohjelman 2004-2011 myötä
- Alueellisten palvelutoimintojen laatu ja ohjaus
- Kustannustietoisuus
- Prosessiorganisaation mukaisten käytäntöjen omaksuminen
- Tieto- ja tietoliikenneteknologian hyödyntäminen

(Menestystekijöihin liittyvät mittarit ja tavoitteet luvussa 4.4.)

Kysyntäennusteiden riskinä on, että muuttuvan toimintaympäristön vaikutuksia ei kyetä riittävästi ennakoimaan. Tämä koskee sekä asiakkaiden käyttäytymistä yleensä muuttuvissa taloudellisissa oloissa että lainsäädännön muutoksia tai alemmanasteisia viranomaispäätöksiä. Kysyntäennusteissa syy-seuraussuhteiden ymmärtäminen on keskeistä.

On riski, että alueellistettujen palveluiden kehittyminen pysähtyy, jos niiden tulosoajasta ja mittareita ei saada myös prh-palveluiden osalta kuntoon. Asiakaspalautteen arvosanat aluepalveluiden tasosta eivät yllä viraston arvosanojen tasolle. Esimerkiksi TE-keskusten prh-palveluille ei ole rakennettu vastaavaa tulosoajamenettelyä niin kuin keskusten muille toiminnoille tai PRH:n tulosalueille viraston sisällä.

Kustannustietoisuus on erittäin keskeistä myös PRH:n vaikuttavuuden kannalta. Se on hinta-laatu -suhteen keskeinen elementti. Asiakaskyselyssä hinta-laatu -suhde on saanut heikompia arvosanoja kuin muut palvelutason kriteerit, ja tämä voi heikentää halukkuutta käyttää palveluita. Kustannustietoisuuden taloushallinnollisena riskinä on, että palveluiden maksujärjestelmää ja kustannuslaskentaa ei saada uudistetuksi suoriteyhmäkohtaiseen hinnoitteluun perustuen, mistä on jo vuosia sitten tehty KTM:lle valmis ehdotus. Myös tietojärjestelmien uudistamisen vaihtoehtojen kustannus-hyötyvertailuihin on panostettava enemmän.

PRH:n toiminnallinen organisaatio, jolta odotetaan tuloksia, muodostuu nykyisellään linjoista ja hallinnosta ja muista yksiköistä, joilla kaikilla on omat tulostavoitteet. PRH on myös alueellistettu tärkeimpinä palveluiden tarjoajina TE-keskukset ja maistraatit.

Yritys- ja yhteisölinja huolehtii siitä, että yhteiskunnan käytettävissä on ajantasaiset ja kattavat tiedot Suomessa toimivista yrityksistä ja säätiöistä. Maamme perusrekistereihin kuuluvat kaupparekisteri ja säätiörekisteri sekä yritysten tilinpäätöstiedot ja yritysikiinnitysrekisteri takaavat oikeusvarmuuden, laillisuuden ja tiedonsaannin toteutuminen elinkeinoelämässä ja yhteiskunnallisessa toiminnassa.

Suunnitelmakaudella linjan tärkeimmät kehittämishankkeet ovat

- toiminta- ja palveluprosessit
- tietojärjestelmien kokonaisuudistus, Novus –hanke

- tuottavuushankkeeseen liittyvä henkilöstön vähentäminen

Yhdistysasiain yksikkö käsittelee lain ja säädösten mukaan sille kuuluvat yhdistyksiä ja uskonnollisia yhdyskuntia koskevat asiat, kuten ilmoitukset, hakemukset ja muut tehtävät. Yksikkö ylläpitää yhdistysrekisteriä ja tarjoaa alan tietopalveluita.

Suunnitelmakaudella yksikön tärkeimmät kehittämisalueet ovat

- ilmoitusten käsittelyprosessit hyödyntäen uusittua tietojärjestelmää
- tuottavuuden nostaminen
- henkilöstön supistaminen tuottavuusohjelman mukaisesti

Patentti- ja innovaatiolinja käsittelee patenttihakemukset ja hyödyllisyysmallihakemukset joustavasti, nopeasti ja kustannustehokkaasti siten, että hakija saa korkealaatuisen ja kattavan välipäätöksen esitetyn keksintönsä uutuudesta ja patentoitavuudesta ajoissa ennen etuoikeusvuoden päättymistä. Samalla linja huolehtii siitä, että kaikki olennainen kansallinen ja kansainvälinen patentti-informaatio on nykyaikaisessa muodossa suomalaisen asiakaskunnan käytettävissä.

Suunnitelmakautta varten linjalla on yksityiskohtainen strategian jalkauttamissuunnitelma, jonka keskeisiä kohtia ovat

- avainprosessien kehittäminen
- patenttihakemusten käsittelyn laatuja järjestelmän kehittäminen ja sertifiointi
- henkilöstön koulutus
- verkostoyhteistyö EPO:n kanssa
- EPO:n it-kehityksen hyödyntäminen linjan tietojärjestelmissä

Tavaramerkki- ja mallilinja käsittelee tavaramerkki- ja mallihakemuksia ja myöntää ja suojaa yksinoikeuksia sekä pitää tavaramerkki- ja mallirekistereitä ja varmistaa rekisteritietojen saatavuuden ja oikeellisuuden. Sen ohella linja tarjoaa tieto- ja neuvontapalveluja sekä markkinoi linjan tuotteita asiakkaille ja sidosryhmille.

Suunnitelmakaudella linjan keskeisiä kehittämiskohteita ovat

- palveluiden markkinointi erityisesti pk-sektorille
- toiminta- ja palveluprosessit
- tietojärjestelmäratkaisut ja sähköinen asiointi
- henkilöstökehitys tuottavuusohjelman mukaisesti

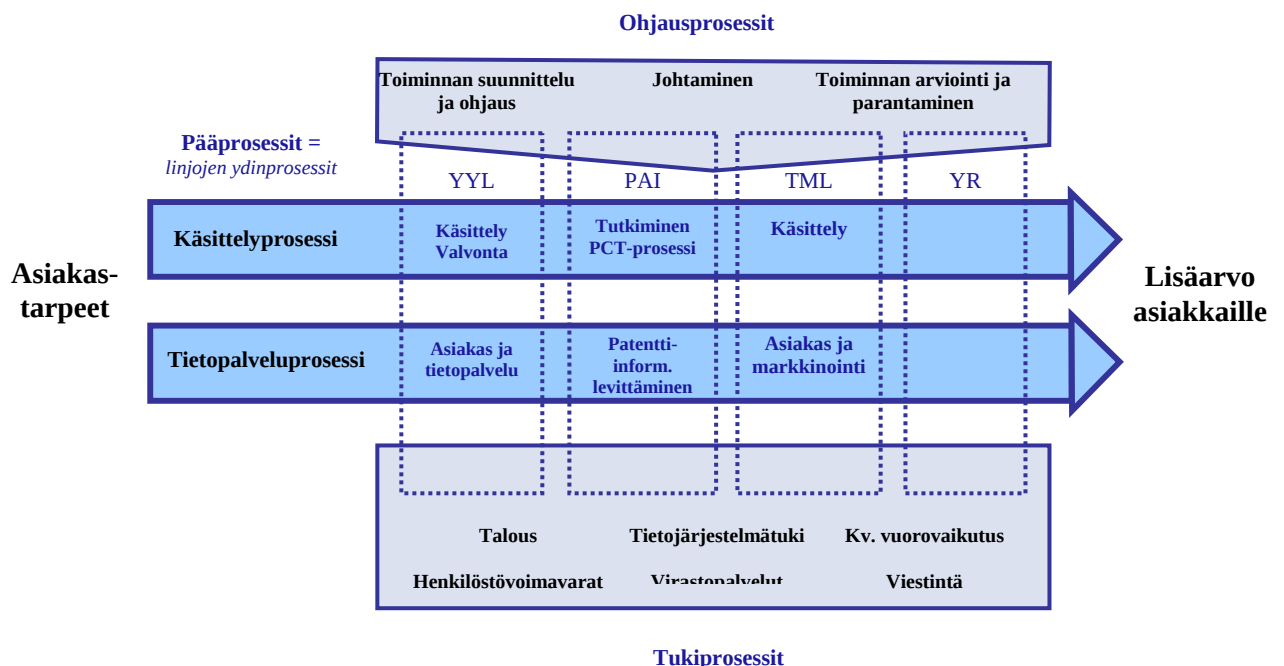
Etenkin teollisoikeuksien puolella PRH:n yksiköiden tehtäviin kuuluu kansainvälinen yhteistyö. Sitä tapahtuu ylikansallisten järjestelmien eri tasoilla kehittämisestä ja hallinnosta aina operatiivisiin toimintoihin asti. Asiantuntijoina yksiköistä myös vaikutetaan teollisoikeudelliseen lainsäädäntöön.

PRH:n hallinto luo ja kehittää edellytyksiä ydinpalveluiden tulokselliselle toteutukselle ja laadulle. Hallinto valmistelee ja toimeenpanee PRH:n johtamiseen liittyviä päätöksiä, arviointeja ja

suunnitelmia, joista osa liittyy koko valtionhallinnolle yhteisiin prosesseihin. PRH:n yhteinen talous ja resurssit ovat hallinnon vastuulla. Samoin hallinto koordinoi ja johtaa PRH:n henkisten voimavarojen kehittämistä ja työhyvinvointia. Hallinto myös varmistaa toimivan infrastruktuurin työlle toimitiloissa ja tietoverkoissa.

Monet hallinnonkehittäjät näkevät prosessiorganisaation ratkaisuksi julkista hallintoa uhkaaviin resurssi- ja tehokkuusongelmiin. PRH on lähtenyt kehittämään toimintoja prosessipohjaisiksi. Linjoilla on jo nimettyjä prosesseja ja prosessien nykytilan kartoitus etenee hallinnossa.

PRH:n prosessit hahmottuvat...

Jo määritelmän mukaan prosessien kehittämisessä on kyse pitkän ajan muutoksesta, joka johtaa mataliin verkostoituneisiin organisaatorakenteisiin ja edellyttää tehokasta delegointia. Asennemuutoksiakin vaativan kehityksen vastapainona ovat hyödyt, jotka tukevat laajasti strategisia menestystekijöitä, sillä prosesseihin perustuva toiminta

- lähtee asiakkaasta ja hänen tarpeistaan,
- keskittyy siihen, mitkä toimet luovat tehokkaimmin lisäarvoa asiakkaalle,
- tarjoaa tehokkaamman alustan laadun kehittämiseksi,
- tukee tietoteknologian käyttöönottoa ja hyödyntämistä,
- vastaa paremmin nuorempiin ikäluokkiin kuuluvien työntekijöiden näkemyksiä houkuttelevasta työympäristöstä ja
- edellyttää johtamiskäytäntöjen uudistamista.

4.3. Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Henkisten voimavarojen hallinnassa ja kehittämisessä suuri haaste on väestörakenteen ikääntyminen, julkisen sektorin henkilöstön nopea eläkkeelle siirtyminen ja aktiiviväestön vähenemisen johdosta uhkaava työvoimapula.

Valtionhallinto varautuu tilanteeseen tuottavuusohjelmalla, ja sen mukaisesti PRH vähentää henkilöstöä 49 htv:lla suunnitelmakauden 2008-2011 loppuun mennessä. Kansainväliset patenttialan sopimukset edellyttävät kuitenkin, että PCT-tutkimuksiin taataan riittävät resurssit eli vähintään 100 tutkijainsinööriä.

Toimintaympäristön muutokset tuovat sisällöllisiä muutoksia tehtäviin, joiden suorittamista tietotekniikan myötä uudistuvat palveluprosessit osaltaan muokkaavat. Tässä tilanteessa henkisten voimavarojen hallinnan ja kehittämisen menestystekijöiksi nousevat:

- Osaaminen ja koulutus
- PRH:n kilpailukyky työnantajana
- Tehtäväkuvien kriittinen arviointi jokaisessa työntekijän lähtö- ja rekrytointitilanteessa
- Johtajuus ja johtaminen kaikilla esimiestoiminnan tasoilla
- Kehityskeskustelut ja tehtäväkuvaukset
- Työhyvinvoinnin edistäminen
- Strategisia tavoitteita tukeva sisäinen viestintä

(Menestystekijöihin liittyvät mittarit ja tavoitteet luvussa 4.4.)

Asiakkaat arvioivat PRH:n henkilöstön asiantuntevuuden varsin korkeaksi. On kuitenkin olemassa riski, että henkilöstöpolitiikkaa laajasti ymmärrettynä ei saada vaativalla suunnitelmakaudella ohjattua tehokkaasti niin, että osaaminen kehittyy strategian vaatimuksia vastaten. Pätevien henkilöiden ammattitaidon ylläpito on turvattava ja järjestettävä täydentävää koulutusta niille, joilla pohja uhkaa muodostua riittämättömäksi tehtävien vaativuuden kasvaessa. Samalla, kun tarvitaan osaavia uusia työntekijöitä, tulee myös varmistaa, että poistuvat henkilöt eivät vie osaamispääomaansa mennessään, vaan se saadaan siirrettyksi organisaation käyttöön.

Johtamiseen liittyvät asiat ovat yhä keskeisempiä henkilöstövoimavarojen hallinnan ja kehittämisen menestystekijöitä. Samalla myös puutteet johtamis- ja esimiestaidoissa uhkaavat nousta riskeiksi jo nykyrakenteissa - siitä puhumattakaan, mitä prosessiorganisaatio ja prosessi johtaminen vaativat.

PRH:n esimiesvalmennuksen 2003–2005 yhteydessä todettiin, että tutkimustulosten mukaan työntekijät eivät enää nykyaikana halua olla

käskettävissä. Työn on annettava mahdollisuus oppimiseen, henkiseen kasvuun ja luovaan toimintaan.

Johtamisen kehittäminen PRH:ssa kuten valtionhallinnossa yleisestikin on painottunut johtajan persoonaan ja hänen käytössään oleviin johtamisjärjestelmiin. Nytemmin nähdään, että henkilöstön odotuksiin on kiinnitettävä tasapainoisesti huomiota, jotta työntekijät luovuttaisivat hallussaan olevan tietämyksen ja ideat organisaation käyttöön.

Johtamisjärjestelmät	Henkilöstön odotukset
1. Visiot ja missio	1. Arvostus
2. Päämäärät ja tavoitteet	2. Kunnioitus
3. Strategiat	3. Kuuleminen
4. Työnjako ja rakenne	4. Tukeminen
5. Hallinnolliset prosessit	5. Sosiaalinen tuki
6. Säännöt	6. Oikeudentunto

PRH:n esimiesten johtamiskäyttäytymisestä tehdään henkilökohtaiset arviot syksyllä 2006, ja siltä pohjalta suunnitellaan johtamiskoulutuksen jatkotoimet. PRH:n johdon ja henkilöstön välistä yhteistyötä kehitetään osapuolten muodostamien yhteisten näkemysten pohjalta.

4.4. Mittarit ja numeeriset tavoitteet

Edellisissä luvuissa määriteltyihin menestystekijöihin liittyvät mittarit ja tavoitteet on koottu seuraavaan taulukkoon, joka jäsentyy tulosprisman mallin mukaisesti. Mittarien valinta perustuu vuoden 2007 talousarvion yhteydessä tehtyyn ratkaisuun. PRH:n tulosseuranta, jossa hyödynnetään BSCnet tietojärjestelmää, on sinänsä laajempaa ja yksityiskohtaisempaa. Se kattaa tiedot erikseen kaikkien tulosalueiden osalta, ja tietoja käytetään hyväksi sisäisessä johtamisessa sekä tulossopimusmenettelyissä KTM:n kanssa.

Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

	Mittarit/kriteerit	2005 toteuma	2006 tulossop	2007 TAE	2011 tavoite
PRH:n asiakkaiden toimintaedellytykset kansainvälisessä innovaatiojärjestelmässä	Asiakasarvio	8,0	8,4	8,4	8,8
Innovatiivisuuden ja yrittäjyyden edistäminen	Asiakasarvio	7,9	8,4	8,4	8,8

Toiminnallinen tuloksellisuus

		2005 toteuma	2006 tulossop	2007 TAE	2011 tavoite
VAIKUTTAVUUS					
Asiakastyytyväisyys	Asiakasarvio (asteikko 4-10)	8,5	8,4	8,5	8,8
Hinta/laatusuhde	Asiakasarvio (asteikko 4-10)	7,8			8,2
Sähköiset hakemukset ja ilmoitukset:	Sähköisten osuus kaikista hakemuksista ja ilmoituksista				
Patenttihakemukset		23 %	45 %	50 %	70 %
Tavaramerkkihakemukset					50 %
Kaupparekisteri-ilmoitukset					50 %
Yhdistysrekisteri-ilmoitukset		0,5 %	25 %	35 %	35 %
PROSESSIT					
Työn tuottavuus	Tuottavuuden muutos	+5,9 %	+2,0 %	+2,0 %	+2,0%/v
Kokonaistuottavuus (<i>Tilastokeskus-ind</i>)	Tuottavuuden muutos	14,4 %			+2,0%/v
Laatu	EFQM-laatuarviointi			400-450	500-550
Läpimenoajat:	Käsittelyaika				
Patenttihakemukset, kotimaiset		2,8 v	2,5 v	2,8 v	2,0 v
Tavaramerkkihakemukset, kansalliset		6,5 kk	6,0 kk	6,0 kk	4,0 kk
Kaupparekisteri-ilmoitukset		0,5 kk	0,5 kk	1 vko	1 vko
Yrityskiinnityshakemukset		0,3 kk	0,5 kk	1 vko	1 vko
Yhdistysrekisteri-ilmoitukset		3,8 kk	2,0 kk	2,0 kk	1,8 kk
RESURSSIT					
Henkilöstömäärä	Henkilötyövuodet	472,9	484	484	421
Taloudellisuus	Yksikkökustannusten muutos	-2,8 %	+0,4 %	+3,8 %	-2,0%/v
Kustannusvastaavuus (omakustannusarvoon hinnoiteltavat)	Kustannusvastaavuus-%	100 %	97 %	93 %	88 % *)
*) Kustannukset nousevat yritys- ja yhteisölinjan merkittävän tietojärjestelmähankkeen myötä.					

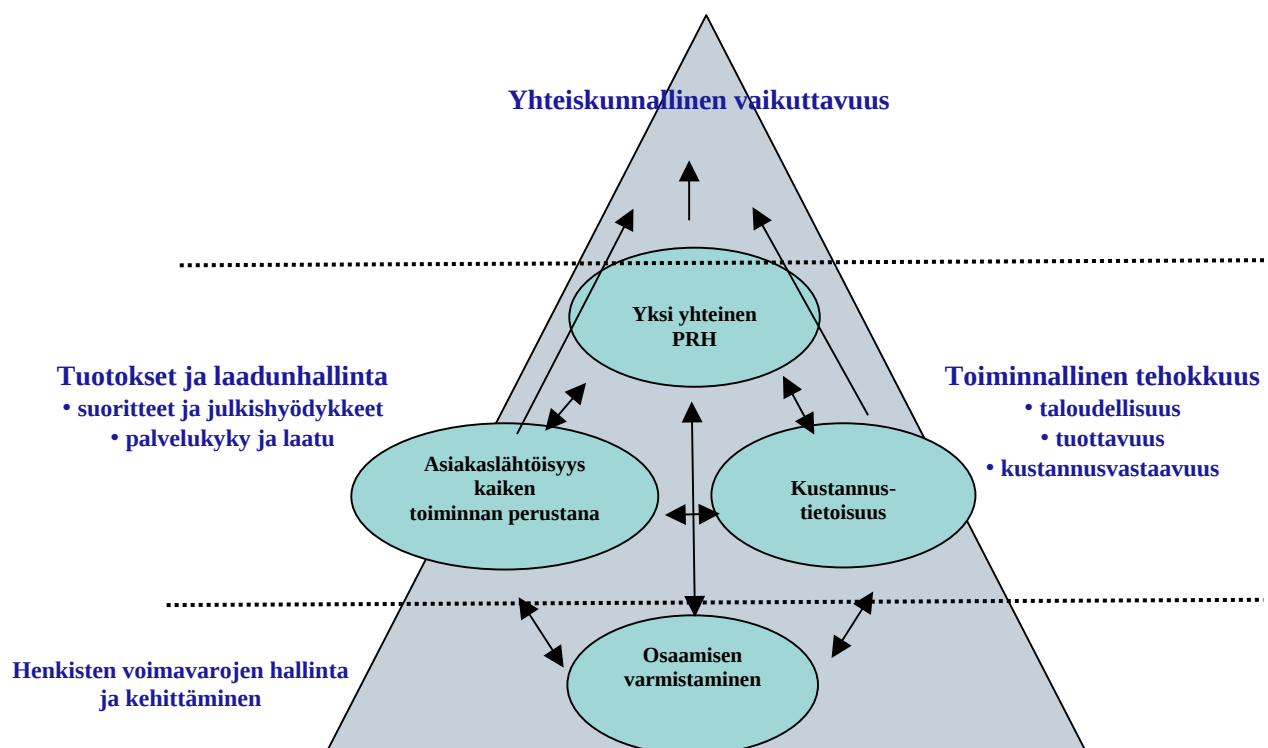
Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Työtyytyväisyys-barometri, asteikko 1—5, jollei muuta mainita	2005 toteuma	2006 tavoite	2007 TAE	2011 tavoite
- Työtyytyväisyys	3,4	3,5	3,5	4,0
Työhyvinvoinnin kehittäminen				
- Tyytyväisyys työilmapiiriin ja yhteistyöhön	3,8	3,9	3,9	4,2
- Sairauspoissaolot (pv/htv)	12,3	8,7	8,5	5,0

Johtaminen				
- Johtaminen	3,5	3,7	3,7	4,0
- Tiedon kulku	3,0	3,5	3,5	4,0
- Palautteen saanti	3,3	3,6	3,6	4,0
Osaaminen				
- Tyytyväisyys kehittymisen tukemiseen	3,3	3,6	3,6	4,0
- Koulutusaktiivisuus (pv/htv)	5,9	4,2	4,8	8,0
- Vähintään ylempi korkeakoulututkinto (%-osuus)	38,2	39,5	39,9	44
PRH:n työnantajakuva				
- Työnantajakuva	3,4	3,5	3,5	4,0
- Lähtövaihtuvuus (%)	5,6	3,9	4,0	3,0

Valtionhallinnon tilivelvollisuuden symboliksi kehitetyn tulosprisman kärkenä on yhteiskunnallinen vaikuttavuus ja kantana henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen. Menestystekijöitä tunnistettaessa ja mittareita valittaessa on myös nähtävä niiden painopisteet.

PRH:n menestystekijöiden 2008-2011 painopisteet tulosprismissa

4.5 Resurssisuunnitelmat 2008-2011

Henkilöstösuunnitelma

Henkilötyövuosivähennykset ovat tuottavuusohjelman mukaisesti 49 htv, joka jakaantuu alustavan suunnitelman mukaisesti seuraavasti:

Vuosi	2008	2009	2010	2011	
Vähennys (htv)	0	3	18	28	Yhteensä 49

Yritys- ja yhteisölinjalla sekä yhdistysrekisterissä toteutetaan suunnitelmakaudella järjestelmäuudistukset, jotka mahdollistavat sähköisen ilmoittamisen. Sähköinen ilmoittaminen nostaa tuottavuutta kaupparekisteriasioiden ja yhdistysasioiden käsittelyssä ja samalla se mahdollistaa tuottavuusohjelman edellyttämän henkilötyövuosien vähenemisen yritys- ja yhteisölinjalla, yhdistysrekisterissä ja muissa PRH:n yksiköissä suunnitelman mukaan.

Menokehykset

PRH:n määrärahan tarve suunnitelmakaudella eli valtion vuosien 2008-2011 talousarvioissa on seuraava:

32.30.21 Patentti- ja rekisterihallitus (smr 3v)

Vuosi	Yhdistysrekisterin ja säätiörekisterin rahoitus	Yritys- ja yhteisölinjan tietojärjestelmä	PRH yhteensä
2008	1 600 000	3 130 000	4 730 000
2009	1 600 000	2 730 000	4 330 000
2010	1 600 000	2 455 000	4 055 000
2011	1 600 000		1 600 000

TTS:n laadinnan yhteydessä on tehty yksiköittäin laskemat menoista ja tuloista (liite 1) sekä arviot yksiköiden kustannusvastaavuudeksi kehyskaudelle (liite 2). Vaikka kustannusvastaavuuslaskelmat ovat tässä vaiheessa summittaisia eikä investointien jaksotuksia ole laskelmissa tehty, ovat laskelmien tulokset kuitenkin suuntaa antavia. Kustannusvastaavuuslaskelmat antavat suuntaa tarvittavan rahoituksen määrälle.

PRH:n suoritteita koskevan maksuperustelain mukaan ei yhdistysrekisterin eikä säätiörekisterin suoritteiden tule olla kustannusvastaavia. Näiden kahden rekisterin tarvitsema rahoitus on kehyskaudella 1,6 miljoonaa euroa. Molempien rekistereiden tietojärjestelmät uudistetaan suunnitelmakauden aikana. Yhdistysrekisterin tietojärjestelmäuudistus

on oma hankkeensa, säätörekisterijärjestelmä uudistetaan osana yritys- ja yhteisölinjan tietojärjestelmäuudistusta.

Patentti- ja innovaatiolinjan tulee maksuperustelain ja asetuksen mukaisesti pyrkiä kustannusvastaavuuteen. Laskelmat osoittavat, että tämä onnistuu suunnittelukaudella. Sen sijaan tavaramerkki- ja mallilinja joutuu kehyskaudella karsimaan kustannuksia tai tarkistamaan maksuja kustannusvastaavuuden toteuttamiseksi. EU-tutkimuspyynnöistä saatavat tulot putoavat arviolta 90 % tutkimuksen tullessa vapaaehtoiseksi.

Kehyskaudella yritys- ja yhteisölinja tarvitsee normaalin kehysrahoituksen lisäksi lisärahoitusta linjan tietojärjestelmien uusimiseen. Työ on täydessä vauhdissa suunnittelukaudella ja hankesuunnitelman mukaan hanke on valmis vuoden 2011 alussa. Hankkeeseen liittyvät ulkopuolisilta toimittajilta hankittavat toimitukset alkavat täysimittaisina vasta vuonna 2007 ja kiihkein suunnittelu-, määrittely-, ohjelmointi- ja testaustyö ajoittuu 2007-2010. Hanke on saanut lisärahoitusta vuonna 2005 lisätalousarvion kautta 3,0 miljoonaa euroa sekä tuottavuusmäärärahaa 2,518 miljoonaa euroa.

Järjestelmäuudistukselle on myönnetty alustavasti lisärahoitusta määrärahaehyksissä vuosille 2007-2010. Kehykseen myönnetty rahoitus on riittämätön, koska hankkeen aikataulua on kiristetty kahdella vuodella, jolloin PRH:lta jää ansaitsematta näiltä kahdelta vuodelta omarahoitusosuus. PRH:n tekemään kehusehdotukseen vuosille 2008-2011 ei kuitenkaan vielä tässä vaiheessa ole sisällytetty hankeaikataulun lyhenemisestä johtuvaa rahoitusvajetta, vaan sen suuruus arvioidaan tulevilla TTS-kausilla.

Rahoituksen tasapainottamiseen kehyskaudella tarvitaan kehysrahojen lisäksi vuosilta 2006 ja 2007 siirtyviä määrärahoja. Tämäkään ei vielä riitä, vaan tarvittaisiin PRH:n peruskehykseen tasokorotus yhdistysrekisterin ja säätörekisterin osalta. Tarvittava tasokorotus on 330 000 euroa/vuosi. Rahoituksen tasapainottaminen edellyttää määrärahojen siirtomahdollisuutta.

Tietojärjestelmähankkeet realisoivat TTS-jakson loppupuolella budjettitalouden lisäksi asiakkaille hyötyjä ja säästöjä, jotka näkyvät asiakkaiden / yrittäjien talouksissa. Sähköinen asiointi kaikissa muodoissaan ja tilinpäätöksen toimittaminen yhdelle viranomaiselle kertaalleen vähentää asiakkaan käyttämää aikaa ja vaivaa asiointiin.

Rahoituksen tasapaino on laskettu seuraavasti (tuhatta euroa):

Vuosi	YYL:n tietojär- jestelmä- uudistus	Yhdistysrekisteri ja säätiörekisteri	Rahoitustarve yhteensä	Saatu budjetti- rahoitus (kehys 2007-2011)
2008	5 715	1 600	7 315	4 400
2009	4 913	1 600	6 513	4 000
2010	4 412	1 600	6 012	3 725
2011	-	1 600	1 600	1 270
Siirtomääräraha 2006				1 189
Siirtomääräraha 2007				1 270
Kehysvaje yhdistys- ja säätiörekisteri 4 vuotta * 330 000 e				1 320
Hankeaikataulun lyhenemisestä johtuva rahoitusvaje				4 266
Yhteensä	15 040	6 400	21 440	21 440

ARVIOT TULOISTA JA MENOISTA 2008-2011

Liite 1

	2005 Tot	2006 TA	2007 TAE	2008 TTS	2009 TTS	2010 TTS	2011 TTS
Patentti 111							
Tulot	13 347 270	13 750 000	14 100 000	14 780 000	15 350 000	16 130 000	16 410 000
Menot	9 558 846	9 801 147	10 049 058	10 607 299	10 795 851	10 982 874	11 163 437
Vaikutus määrärahaan	3 788 424	3 948 853	4 050 942	4 172 701	4 554 149	5 147 126	5 246 563
Neuvonta 112							
Tulot	357 508	355 000	355 000	355 000	355 000	355 000	355 000
Menot	1 250 445	1 294 582	1 295 634	1 293 414	1 299 586	1 305 881	1 312 302
Vaikutus määrärahaan	-892 937	-939 582	-940 634	-938 414	-944 586	-950 881	-957 302
Hyödyllisyysmalli 13							
Tulot	160 378	155 400	155 000	155 000	155 000	155 000	155 000
Menot	172 377	158 101	160 033	162 472	165 521	168 631	171 804
Vaikutus määrärahaan	-11 999	-2 701	-5 033	-7 472	-10 521	-13 631	-16 804
Tavaramerkki 22							
Tulot	4 084 748	3 400 000	3 400 000	3 000 000	2 800 000	2 800 000	2 800 000
Menot	2 613 374	2 933 586	3 043 368	2 800 000	2 800 000	2 800 000	2 800 000
Vaikutus määrärahaan	1 471 374	466 414	356 632	200 000	0	0	0
Mallioikeus 33							
Tulot	277 186	265 000	240 000	260 000	260 000	260 000	260 000
Menot	180 680	237 788	225 435	250 000	250 000	250 000	250 000
Vaikutus määrärahaan	96 506	27 212	14 565	10 000	10 000	10 000	10 000
Kaupparekisteri 44							
Tulot	15 764 960	16 400 000	16 400 000	16 500 000	16 700 000	16 700 000	16 700 000
Menot	10 657 845	15 786 448	17 606 151	17 624 000	17 057 000	16 570 000	12 880 000
Vaikutus määrärahaan	5 107 115	613 552	-1 206 151	-1 124 000	-357 000	130 000	3 820 000
Tilinpäätös 45							
Tulot	208 138	211 000	213 000	213 000	213 000	213 000	213 000
Menot	757 099	915 703	927 151	1 128 000	1 065 000	1 010 000	854 000
Vaikutus määrärahaan	-548 961	-704 703	-714 151	-915 000	-852 000	-797 000	-641 000
Säätiörekisteri 47							
Tulot	125 241	127 000	126 600	127 000	127 000	127 000	127 000
Menot	258 929	462 105	393 181	454 000	437 000	425 000	372 000
Vaikutus määrärahaan	-133 688	-335 105	-266 581	-327 000	-310 000	-298 000	-245 000
Yrityskiinnitys 55							
Tulot	880 613	883 000	882 000	883 000	883 000	883 000	883 000
Menot	423 106	487 257	503 616	643 000	671 000	701 000	593 000
Vaikutus määrärahaan	457 507	395 743	378 384	240 000	212 000	182 000	290 000
Yhdistysrekisteri 46							
Tulot	557 482	554 200	554 200	558 000	555 900	560 000	560 000
Menot	1 619 194	1 971 676	1 828 836	1 701 000	1 599 100	1 559 800	1 532 700
Vaikutus määrärahaan	-1 061 712	-1 417 476	-1 274 636	-1 143 000	-1 043 200	-999 800	-972 700

	2005 Tot	2006 TA	2007 TAE	2008 TTS	2009 TTS	2010 TTS	2011 TTS
Hallinto 661							
Tulot	53 801	65 000	65 000	60 000	60 000	60 000	60 000
Menot	3 561 623	3 578 715	3 642 023	3 978 000	4 017 760	4 057 968	4 098 423
Vaikutus määrärahaan	-3 507 822	-3 513 715	-3 577 023	-3 918 000	-3 957 760	-3 997 968	-4 038 423
Viestintä 663							
Tulot	20	0	0	0	0	0	0
Menot	470 086	510 232	517 082	522 555	528 050	533 551	539 056
Vaikutus määrärahaan	-470 066	-510 232	-517 082	-522 555	-528 050	-533 551	-539 056
Markkinointi- ja liiketoimintayksikkö 664							
Tulot	3 687	0	0	0	0	0	0
Menot	420 682	439 792	451 352	473 000	482 000	498 000	513 000
Vaikutus määrärahaan	-416 995	-439 792	-451 352	-473 000	-482 000	-498 000	-513 000
Patrek 665							
Tulot	175	0	0	0	0	0	0
Menot	719 321	826 464	856 150	790 000	805 800	822 384	838 552
Vaikutus määrärahaan	-719 146	-826 464	-856 150	-790 000	-805 800	-822 384	-838 552
Valituslautakunta 667							
Tulot	23 330	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Menot	393 891	395 278	398 605	406 359	414 486	422 676	430 870
Vaikutus määrärahaan	-370 561	-365 278	-368 605	-376 359	-384 486	-392 676	-400 870
YKP 88							
Tulot	94 213	0	0	0	0	0	0
Menot	2 066 580	1 923 101	1 933 456	1 858 000	1 895 160	1 933 063	1 971 724
Vaikutus määrärahaan	-1 972 367	-1 923 101	-1 933 456	-1 858 000	-1 895 160	-1 933 063	-1 971 724
KAIKKI YHTENSÄ							
Tulot	35 938 750	36 195 600	36 520 800	36 921 000	37 488 900	38 273 000	38 553 000
Menot	35 124 078	41 721 975	43 831 131	44 691 099	44 283 315	44 040 828	40 320 868
Määrärahan tarve	814 672	-5 526 375	-7 310 331	-7 770 099	-6 794 415	-5 767 828	-1 767 868

KEHYSEHDOTUS 2008 - 2011

Yhdistysrekisteri ja säätiörekisteri	1 600 000	1 600 000	1 600 000	1 600 000
Kaupparekisterijärjestelmän uusiminen	3 130 000	2 730 000	2 455 000	0
Kehys yhteensä	4 800 000	4 400 000	4 125 000	1 600 000

ARVIOT TUOTOISTA JA KUSTANNUKSISTA 2008-2011

Liite 2

	2005 Tot	2006 TA	2007 TAE	2008 TTS	2009 TTS	2010 TTS	2011 TTS
Patentti 111 ja Neuvonta 112							
Tulot	13 704 777	14 105 000	14 455 000	15 135 000	15 705 000	16 485 000	16 765 000
Kustannukset	13 471 493	13 723 098	13 816 542	14 374 961	14 605 637	14 837 726	15 063 356
Ylijäämä+, alijäämä-	233 284	381 902	638 458	760 039	1 099 363	1 647 274	1 701 644
Hyödyllisyysmalli 13							
Tulot	160 378	155 400	155 000	155 000	155 000	155 000	155 000
Kustannukset	266 934	238 405	239 507	230 738	234 779	238 959	243 198
Ylijäämä+, alijäämä-	-106 556	-83 005	-84 507	-75 738	-79 779	-83 959	-88 198
Tavaramerkki 22							
Tulot	4 084 654	3 400 000	3 400 000	3 000 000	2 800 000	2 800 000	2 800 000
Kustannukset	3 490 478	3 912 666	3 945 118	3 740 643	3 754 311	3 769 051	3 783 743
Ylijäämä +, alijäämä-	594 176	-512 666	-545 118	-740 643	-954 311	-969 051	-983 743
Mallioikeus 33							
Tulot	277 186	265 000	240 000	260 000	260 000	260 000	260 000
Kustannukset	320 436	331 065	312 353	350 812	352 276	353 856	355 431
Ylijäämä+, alijäämä-	-43 250	-66 065	-72 353	-90 812	-92 276	-93 856	-95 431
Kaupparekisteri 44 ja tilinpäätös 45							
Tulot	15 973 099	16 611 000	16 613 000	16 713 000	16 913 000	16 913 000	16 913 000
Kustannukset	15 780 543	16 748 630	18 624 393	22 428 842	21 852 268	21 367 884	17 579 313
Ylijäämä+, alijäämä-	192 556	-137 630	-2 011 393	-5 715 842	-4 939 268	-4 454 884	-666 313
Säätiörekisteri 47							
Tulot	125 241	127 000	126 600	127 000	127 000	127 000	127 000
Kustannukset	353 906	443 706	515 841	527 029	511 090	500 234	448 375
Ylijäämä+, alijäämä-	-228 665	-316 706	-389 241	-400 029	-384 090	-373 234	-321 375
Yrityskiinnitys 55							
Tulot	880 613	883 000	882 000	883 000	883 000	883 000	883 000
Kustannukset	653 341	606 157	629 785	815 253	845 756	878 455	773 145
Ylijäämä+, alijäämä-	227 272	276 843	252 215	67 747	37 244	4 545	109 855
Yhdistysrekisteri 46							
Tulot	557 482	554 200	554 200	558 000	555 900	560 000	560 000
Kustannukset	2 088 611	2 262 584	2 274 897	2 132 823	2 037 197	2 004 664	1 984 308
Ylijäämä+, alijäämä-	-1 531 129	-1 708 384	-1 720 697	-1 574 823	-1 481 297	-1 444 664	-1 424 308
Yhdistysrekisteri ja säätiörekisteri yhteensä							
	-1 759 794	-2 025 090	-2 109 938	-1 974 851	-1 865 387	-1 817 898	-1 745 683

– muut (kk)	3,8 kk	2,0 kk	3,0 kk	3,0 kk	2,5 kk	2,0 kk	1,8 kk
Jono vuoden lopussa	3 249	3 199	2 999	3 169	2 939	2 439	1 439
PATENTTI							
Jono vuoden alussa (kansall + ulkom)	3 371	2 911	2 500	2 100	1 900	1 800	1 700
Patenttihakemukset	2 059	2 100	2 150	2 200	2 250	2 250	2 250
- kotimaiset	1 830	1 850	1 900	1 950	2 000	2 000	2 000
- ulkomaiset	229	250	250	250	250	250	250
PCT; ISA	426	600	700	800	900	950	1000
PCT; IPEA	0	100	100	125	125	150	150
Suoritteet	14 200	15 315	16 663	16 996	17 336	17 683	18 037
Henkilötyövuodet	99	105	112	112	112	112	112
Tuottavuus (s/htv)	143	145,9	148,8	151,8	154,8	157,9	161,0
Tuottavuuskasvu-%	17,3	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Keskimääräinen käsittelyaika							
– kotimaiset (v)	2,8	2,5	2	2	2	2	2
Jono vuoden lopussa	2 911	2 500	2 300	1 900	1 800	1 700	1 600
HYÖDYLLISYYSMALLI							
Jono vuoden alussa	42	29	70	102	97	87	57
Saapuneet hakemukset	439	490	490	490	490	490	490
Suoritteet	440	449	458	495	500	520	520
Henkilötyövuodet	3,7	3,70	3,7	3,7	3,6	3,6	3,5
Tuottavuus (s/htv)	118,9	121,4	124	134	139	144	149
Tuottavuuskasvu-%	-23,3	2,0	2,0	8,1	3,8	4,0	2,9
Keskimääräinen käsittelyaika (kk)	3	3	3	3	3	3	3
Jono vuoden lopussa	29	70	102	97	87	57	27
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
	tot	tulossop.	arvio/TAE	suunn	suunn	suunn	suunn
TAVARAMERKKI							
Jono vuoden alussa (kansalliset)	3 147	2 725	2 500	2 200	2 000	1 800	1 600
Jono vuoden alussa (Madrid)	4 015	3 007	2 000	1 800	1 600	1 400	1 200
Saapuneet hakemukset							
- Kansalliset	3 481	3 650	3 800	3 800	3 800	3 800	3 800
- Kv. alkuperämaa Suomi	207	200	250	250	250	250	250
- Madrid (kv. kohdema Suomi)	4 240	4 300	3 500	3 500	3 500	3 500	3 500
- EU-tutkimuspyyntöjä	69 311	57 600	59 600	17 000	5 000	5 000	5 000
Suoritteet	15 784	16 150	14 280	14 400	14 520	14 470	14 760
Henkilötyövuodet	43,9	44,0	44,0	43,5	43,0	42,0	42,0
Tuottavuus (s/htv)	359,7	367,0	325	331	338	345	351
Tuottavuuskasvu-%	19,5	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Keskim. käsittelyaika (kk): kansall.	6,5	6	6	5,5	5	4,5	4
Keskim. käsittelyaika (kk): Madrid	7	6	6	5,5	5	4,5	4
Jono vuoden lopussa (kansalliset)	2 725	2 000	2 200	2 000	1 800	1 600	1 400
Jono vuoden lopussa (Madrid)	3 007	2 000	1 800	1 600	1 400	1 200	1 000
MALLIOIKEUS							
Jono vuoden alussa	716	426	576	576	576	576	576
Saapuneet mallit	479	550	600	600	600	600	600

Suoritteet	748	667	600	600	600	600	600
Henkilötyövuodet	4,00	3,50	3,5	3,43	3,36	3,29	3,23
Tuottavuus (s/htv)	187,0	190,7	171	175	179	182	186
Tuottavuuskasvu-%	-1,6	2,0	33,2	2,0	2,1	2,1	1,9
Keskimääräinen käsittelyaika (kk)	10	9,5	9	9	9	9	9
Jono vuoden lopussa	426	310	576	576	576	576	576
PRH:n työn tuottavuuden muutos-%:	3,1	0,1	-1,2	2,0	2,1	2,3	3,1
PRH:n työn tuottavuuden muutos-%:	4,4	2,0	-1,2	2,0	2,1	2,3	3,1
TAE tavoite / tulossopimus		2,0	2,0				
(tuottavuuden muutos-%*htv)	121,93	658,68	-390,41	641,43	668,06	733,18	939,71
(htv)	367,14	327,74	333,75	328,92	325,62	316,34	308,06

Tietojärjestelmähankkeet

(mukaan lukien perustietotekniikka- ja tietotekniset infrastruktuurihankkeet)

Hallinnonala	Kauppa- ja teollisuusministeriö						
Virasto tai laitos	Patentti- ja rekisterihallitus						
Hankkeen ohjauksesta vastaava henkilö	Apulaisjohtaja Ulla-Maija Sarkkinen						
Yhteys henkilön nimi, puhelinnumero ja s-posti	Ulla-Maija Sarkkinen, 09 - 6939 5406, ulla-maija.sarkkinen@prh.fi						
Hankkeen nimi	NOVUS						
Hankkeen verkko-osoite							
Hankkeen yleiskuvaus ja tilanne	Patentti- ja rekisterihallituksen yritys- ja yhteisölinjan tietojärjestelmien uudistaminen. Hanke aloitettu vuonna 2005. Vanhat järjestelmät, kauppa- ja yritys kiinnitysrekisteri, tilinpäätösten kuva-arkisto sekä säätiörekisteri korvataan viidessä vaiheessa vuoden 2011 alkuun mennessä. Tekninen arkkitehtuurikuvaus on valmis, ensimmäisen vaiheen toiminnalliset määritelmät ovat pitkällä ja sovellustoimittajat on kilpailutettu.						
Hankkeen toiminnalliset tavoitteet	Tavoitteena hankkeella on uudistaa vanhentuneet tietojärjestelmät ja samalla rakentaa tietojärjestelmä, joka tukee toiminnallisia prosesseja yritys- ja yhteisölinjalla. Tavoitteena on nopeutunut asiakaspalvelu, jonka tiedot ovat ajantasalla, henkilöresurssien säästö sekä parantunut tietoturva.						
Hankkeen kokonaishyödyt (hyödyt ja haitat) eri tahoille	Uudistustyö mahdollistaa sähköisen asioinnin ja käsittelyaikojen lyhentymisen kaupparekisterin asiakkaille. Tietopalvelujen saatavuus ja asiointiaika lisääntyvät. Myös tyvi-tavoitteet voidaan saavuttaa paremmin. On myös odottavissa, että tietojen oikeellisuus paranee rekistereissä. Nämä konkretisoituvat selvinä taloudellisina hyötyinä asiakkaille. Yhteistyöviranomaisten saama hyöty konkretisoituu selkeinä rajapintoina, jotka mahdollistavat tiedon siirron esim. Postin, Verohallinnon ja PRH:n välillä.						
Hankkeen liittyminen muiden viranomaisten hankkeisiin	Yhteistyötä hankkeessa tehdään verohallinnon kanssa. (YTJ)						
Suhde yleisiin kehittämislinjauksiin	Sähköinen ilmoittaminen mahdollistaa Valtiovarainministeriön asettaman tuottavuustavoitteen saavuttamisen.						
Aikataulu	Aloitussvuosi	2005		Käyttöönotto vuosi		2011	
Hankkeen kustannukset (1000 €/vuosi)	Aiemmin myönnetty/käytetty	2007	2008	2009	2011	Myöhemmin	Yhteensä
Oman työn arvo	300	500	600	500	400	200	2 500
Ostetun työn arvo	1 200	5 350	5 580	5 320	5 100	1 700	24 250
Muut kustannukset (laitteet, lisenssit, muut kustannukset)	300	760	850	780	730	330	3 750
Yhteensä	1 800	6 610	7 030	6 600	6 230	2 230	30 500
	Oma työ (1000 €/v)	Muut käyttökust. (1000 €/v)	Käyttökust. yht. 1000 €/v	Investoinnin arv.pitoaika, vuotta			
Arvioidut vuotuiset käyttökustannukset							
Käyttöön otettava IT-järjestelmä tai palvelu 1000 €/v	300	1 000	1 300				

